

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

14^E JAARGANG

WOENSDAG 11 SEPTEMBER 1929

No. 715

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.
 Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schultkuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Assistent-Redacteur: H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonne's, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Advertenties f 9,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnements en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.

10 SEPTEMBER 1929.

De geldmarkt is de afgelopen week moeilijk gebleven. Particulier disconto noteerde bijna onveranderd 5% pCt.; eerst op den laatsten dag werd er wat meer geld aangeboden en op 5⁵/₁₆ pCt. afgedaan. Ook callgeld bleef gezocht; er werd tot 6 pCt. betaald, slot 5% pCt. Prolongatie 5%—5%—5—5% pCt.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft de post binnenlandsche wissels een daling van f 4 miljoen te zien. Het bedrag der rechtstreeks bij De Bank ondergebrachte schatkistpromessen verminderde van f 16 miljoen tot f 6 miljoen. De beleeningen vertoonen een teruggang van f 26.4 miljoen. Het renteloos voorschot aan den Staat steeg met f 4.1 miljoen.

De goudvoorraad van De Nederlandsche Bank bleef de hoogte. De zilvervoorraad verminderde met een kleine f 100.000. De post papier op het buitenland en de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans stegen resp. met f 500.000 en f 100.000.

De biljettencirculatie verminderde met f 20.2 miljoen. De rekening-courant-saldi bedragen f 5.7 miljoen minder dan verleden week. Het beschikbaar metaalsaldo steeg met f 10.3 miljoen. Het dekkingspercentage is ruim 55.

* * *

De bijna doorlopende vaste geldmarkt heeft op de wisselmarkt een flauwe stemming gebracht. Het Pond liep terug op 12.09⁹/₁₆. Daar Dollars in Londen nog

steeds tusschen 4.8470 en '75 noteeren, liepen de Dollars hier op 2.4955 terug. Handhaven de Dollars in Londen zich boven het goudpunt, ook de Fransche Franc blijft er gevaarlijk dicht in de buurt; van 123.95 liep de koers op tot 123.85, op welk punt er weder goud gezonden is. Slot 123.90. Ook de Markennotering is daar weder op een gevaarlijk niveau aangeland.

Zag het er aanvankelijk bij een notering van 20.37¹/₂ naar uit, dat hier geen gevaar te duchten was, flinke vraag deed de koers tot op 20.35¹/₄ stijgen. Door deze groote daling bleef de Mark hier gezocht, ondanks het flauwe Pond; slot 59.41¹/₂.

Er heerscht in Londen dus nog steeds groote onzekerheid, die ook hier haar invloed doet gevoelen.

In Zwitserland liep het Pond sterk terug tot op 25.17, wat den koers van Zwitserland hier deed stijgen tot 48.05¹/₂ à 48.06. Spanje werd op 36.80 gebracht. Yen bleven op 1.16⁷/₈ ondanks de berichten over de opheffing van het goudembargo. Canada weder flink gezocht: 2.48³/₁₆—¹/₄. Ook Turksche Ponden beter: 1.21. Kabeluitbetaling Australië is thans 1 pCt. onder Londen te krijgen, op 11.98¹/₂. Rupees eveneens flauwer op 90¹/₈.

Op de termijnmarkt deden éénmaands Ponden een agio van ³/₁₆ tot ³/₁₆ c. Het disagio van éénmaands Dollars kwam van 10 op 7 c. Maands-Marken flink aangeboden; het disagio kwam van 7 op 8 c.

LONDEN, 9 SEPTEMBER 1929.

De eerste week van de nieuwe maand bracht de gebruikelijke geldruimte door uitkeering van dividenden en rente van regeerings- en andere obligaties, hetgeen ditmaal nog verhoogd werd door aankopen van waarden door het centrale instituut om, naar verluidt, den invloed van de voortdurende goudonttrekkingen eenigszins te nivelleeren. Het beschikbare marktsaldo bleek dan ook vrij groot te zijn volgens den wekelijkschen staat van de Bank van Engeland.

De discontomarkt blijft zeer vast en houdt de noteringen zoo dicht mogelijk bij het officieel minimum disconto, nl. op 5¹⁵/₃₂—¹/₂. Men is eenigszins teleurgesteld, dat de gunstige uitslag van de Haagse Conferentie nog geen merkbaaren invloed heeft uitgeoefend op de wisselkoersen. Zoowel de Dollar als de Franc blijven buitengevoon duur en ook Marken daalden weder tot het goudpunt. Het is dan ook niet te verwonderen, dat de markt Vrijdag voor de schatkistpromessen geen beteren prijs dan 5¹/₂ te bieden had.

Wissels korter dan 3 maanden worden voor speciale doeleinden tot gunstige prijzen voor de verkopers gekocht.

DE ONTWIKKELING VAN DE INVESTMENT TRUSTS IN DE VEREENIGDE STATEN.

De eerste ontwikkeling van de investment trusts in de Vereenigde Staten vertoont een merkwaardige overeenkomst met het ontstaan van deze instellingen in Groot-Brittannië. Terwijl vóór den oorlog de Vereenigde Staten financieel in sterke mate afhankelijk waren van het buitenland, namen zij na den oorlog de bevoorrechte positie van crediteurnatie in. In een periode van 5½ jaar, van het begin van den wereldoorlog tot het einde van 1919, hebben de Vereenigde Staten hun positie als debiteur van \$ 2.5 milliard veranderd in een crediteurpositie van \$ 18 milliard, hetgeen de enorme groei tot een financieele macht van den eersten rang wel ten duidelijkste illustreert¹⁾. Vanaf dit tijdstip dateert het ontstaan van de investment trusts, zoodat ook hier, evenals wij dat bij Groot-Brittannië hebben gezien²⁾, een nauw verband met den export van kapitaal is aan te wijzen. Overigens vertoont de ontwikkeling in de Vereenigde Staten eenige markante afwijkingen met die in Groot-Brittannië, waarop hieronder meerdere malen zal worden gewezen.

Hoewel de eerste investment trusts in de Vereenigde Staten reeds in de oorlogsperiode zijn opgericht³⁾, heeft het tot ongeveer 1924 geduurd, alvorens de beweging een eenigszins grooten omvang aannam. Evenwel heeft de ontwikkeling zich daarna veel sneller voltrokken dan in Groot-Brittannië, dat op dit gebied pioniersarbeid heeft verricht, waarmede de financiers in de Vereenigde Staten ongetwijfeld hun voordeel hebben gedaan.

* * *

Een groot gedeelte van de Amerikaanse investment trusts behoort tot het algemeene type, hoewel het een niet zoo dominerende plaats inneemt als in Groot-Brittannië. Want zeer algemeen verbreid zijn in de Vereenigde Staten eveneens de gespecialiseerde investment trusts en vooral in den laatsten tijd neemt hun aantal aanzienlijk toe.

De overgang tusschen deze twee typen voltrekt zich in de Vereenigde Staten zeer geleidelijk, in verband met de verschillende vormen van specialisatie. Tot het type, dat de specialisatie het verst doorvoert, behooren de investment trusts, die hun beleggingen tot één specialen bedrijfstak beperken. Op een beschouwing van de voor- en nadeelen van dezen vorm, kunnen wij hier niet ingaan, doch er alleen op wijzen, dat in de Vereenigde Staten dit type zich vooral in den laatsten tijd krachtig heeft ontwikkeld. Deze investment trusts, die zich het eerst hebben voorgedaan op het gebied van de „public utility” industrieën, hebben zich daarna sterk uitgebreid op het gebied van de petroleumindustrie, van de spoorwegen, verzekeringsmaatschappijen, chain stores, luchtvaart enz. Hoewel dit gespecialiseerde type in zijn uiterlijken vorm niet veel verschilt van de holding company, moet tusschen beide evenwel een scherp onderscheid worden gemaakt⁴⁾.

Hiernaast staan de investment trusts, die zich spe-

¹⁾ Voor belangstellenden zij er op gewezen, dat onlangs door de National Industrial Conference Board Inc., een boek is uitgegeven onder den titel van „The International Financial Position of The United States”, waarin een historisch overzicht wordt gegeven van de financieele positie van dit land en uitvoerig de economische en financieele problemen worden behandeld, voortvloeiende uit haar tegenwoordige positie als crediteurnatie.

²⁾ Zie E.-S.B. van 27 Maart jl.

³⁾ Een van de eerste Amerikaanse investment trusts was de International Securities Inc., een instelling, die tot de bekende American Founders-groep behoort.

⁴⁾ Zie hierover onze beschouwing „De ontwikkeling van de Britsche Investment Trusts” in E.-S.B. van 27 Maart jl.

INHOUD.

	Blz.
DE ONTWIKKELING VAN DE INVESTMENT TRUSTS IN DE VEREENIGDE STATEN door <i>H. M. H. A. van der Valk</i>	814
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De toekomst van de waarde van het geld door <i>Norman Lombard</i>	816
AANTEKENINGEN:	
Overzicht van de ontwikkeling van de industriele productie van Duitschland na den oorlog	819
De concentratie in de Fransche industrie	821
Indexcijfers van groothandelsprijzen	822
BOEKAANKONDIGINGEN:	
Mr. Dr. G. J. Goedhart en Mr. A. Roeterink: De ontwikkeling der arbeidsbemiddeling in Nederland, bespr. door <i>Mr. A. N. Molenaar</i>	823
Ontvangen boeken	824
MAANDLIJFERS:	
Rijkspostspaarbank	825
Postchèque en Girodienst	825
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	825—832
Geldkoersen.	Bankstaten.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
	Verkeerswezen.

cialiseeren op een belegging in een bepaald type fondsen. Dit zijn de „common stock trusts” en de „bond trusts”. De investment trusts, die hun beleggingen alleen beperken tot aandelen, staan nog het dichtst bij het zoo juist genoemde type. Immers, het zal duidelijk zijn, dat men bij deelname in ondernemingen van een bepaalden bedrijfstak — waarbij dus ook het risico, aan dien bedrijfstak verbonden, wordt geloopt — zich hoofdzakelijk tot belegging in aandelen zal beperken.

Het verschil tusschen de investment trusts, die zich specialiseeren op aandelen en op obligaties, blijkt veelal uit de kapitalisatie. Het zal zonder meer duidelijk zijn, dat bij laatstgenoemde instellingen, die betrekkelijk weinig voorkomen, meestal een groot obligatie-kapitaal aanwezig is. Bij de „common stock trusts” is, gezien de wisselvallige inkomsten, het uitgeven van vasterentedragende fondsen beperkt, hoewel dit niet geheel uitgesloten behoort te zijn, daar hier een nivelleeringstendens optreedt, die het uitgeven van obligatie's kan wettigen. Bij beide types is meestal een preferent aandelenkapitaal aanwezig.

Dichter bij de algemeene investment trusts staan de geographisch gespecialiseerde instellingen, die haar beleggingen in buitenlandsche fondsen beperken tot bepaalde werelddelen (zooals de Tricontinental Corporation, die haar beleggingsfeer uitstrekt tot Noord- en Zuid-Amerika en Europa) of tot bepaalde landen (Canadian Bank Stock Trust, die haar beleggingen beperkt tot Canada). Zelfs komt het voor, dat een investment trust zich beperkt tot een bepaald gebied in de Vereenigde Staten.

Naast de algemeene en gespecialiseerde investment trusts, waarvan de leiding een groote bewegingsvrijheid bezit — de z.g. „management trusts” — hebben zich nog andere instellingen ontwikkeld, die feitelijk een variatie op het echte type zijn. Het verst hiervan af staan de „fixed trusts”, die tegen een bepaald aantal fondsen, welke bij een trustee worden gedeponceerd, aandelen uitgeven. Hoewel bij deze instellingen een verdeling van het risico door belegging in verschillende effecten is bereikt, staat hier als nadeel tegenover, dat in de eenmaal samengestelde effectenportefeuille geen verandering meer worden aangebracht. Aan dit laatste bezwaar wordt evenwel tegemoetgekomen door die instellingen, die van tevoren een lijst met fondsen publiceeren, welke, ingeval het bestuur zulks noodig acht, kunnen dienen ter vervanging van de effecten, waartegenover aandelen zijn uitgegeven.

* * *

De geographische verdeling van het risico is bij de Amerikaanse investment trusts over het algemeen niet zoo ver doorgevoerd als bij de Britsche. Bij de beschouwing van dit verschijnsel moet men evenwel

in het oog houden, dat de voorwaarden voor deze geographische verdeling in beide landen geheel verschillen. In de eerste plaats was ten tijde van het ontstaan van de investment trusts in de Vereenigde Staten de toestand in Europa — een gebied, dat uiteraard het meest voor belegging in aanmerking komt — nog hoogst onzeker. Immers eerst in den loop van 1925 kwamen de eerste valuta-stabilisaties tot stand, wat ongetwijfeld op de beleggingspolitiek van de Amerikaansche instellingen zijn invloed heeft uitgeoefend. Voorts moet men niet vergeten, dat de Vereenigde Staten op zichzelf een geweldig gebied omvatten met verschillende economische en climatologische omstandigheden en hiermede nauw verbonden mogelijkheden tot expansie op allerlei gebied, zoodat men door belegging in Amerikaansche fondsen reeds een vrij groote geographische verdeling van het risico kan bereiken. Een andere belangrijke factor is het zoo juist besproken verschijnsel van specialisatie op een bepaalden bedrijfstak. Hoewel ons hierover geen gegevens bekend zijn, mag men veilig aannemen, dat deze specialisatie zich hoofdzakelijk tot inheemsche industrieën beperkt. Bovendien speelt natuurlijk de bekendheid van het eigen land ten opzichte van toestanden in het buitenland een groote rol. Daarentegen moet voor de juiste beoordeeling van dit verschijnsel rekening gehouden worden met de indirecte geographische risicoverdeling door middel van belegging in aandelen van internationale trusts, die in de Vereenigde Staten tot groote ontwikkeling zijn gekomen.

De algemeene investment trusts voeren evenwel het principe van de geographische verdeling van het risico nog het verst door. Dit houdt echter nauw verband met den aard van deze instellingen, daar zij in een belegging in buitenlandsche fondsen een noodzakelijke aanvulling zien voor een goede verdeling van het risico. Uit hoofde van hun karakter, bestaat bij de geographische gespecialiseerde instellingen het grootste gedeelte van de effecten-portefeuille eveneens uit buitenlandsche fondsen.

Zeer opmerkelijk is, dat het grootste deel van de investment trusts in de Vereenigde Staten opgericht worden door emissiebanken; vooral in den laatsten tijd treedt dit verschijnsel sterk op den voorgrond. Het spreekt vanzelf, dat deze combinatie gevaren in zich kan sluiten, omdat de investment trusts, vooral wanneer de samenstelling van de effectenportefeuilles niet wordt gepubliceerd, gebruikt kunnen worden als middel om zich van minder gewenschte fondsen te ontdoen. Aan den anderen kant kan deze vorm ook voordeelen meebrengen, zooals bijv. bij onderwriting zaken.

Toch moet men zich niet blind staren op de mogelijke gevaren, die uit deze verbinding van emissiebank en investment trusts kunnen voortvloeien. Ook bij die instellingen, welke geheel afhankelijk zijn of welke ter bescherming van aandeelhouders statutair aan bepaalde voorschriften zijn gebonden kunnen misbruiken voorkomen. De meeste waarborg biedt niet in de eerste plaats de aard, maar de standing van de leiders van een investment trust.

* * *

De hausse op de Amerikaansche effectenbeurzen, die reeds bijna een jaar vrijwel onafgebroken duurt, is vooral in het laatst van het vorige jaar en het begin van dit jaar gepaard gegaan met de oprichting van vele nieuwe en de uitbreiding van reeds bestaande investment trusts. Voor dit verschijnsel zijn verschillende oorzaken aan te wijzen. Een van de belangrijkste is ongetwijfeld de enorme kapitaalrijkdom in de Vereenigde Staten, die een geheel nieuwe klasse van kapitalisten in het leven heeft geroepen, welke weinig of geen ervaring op beleggingsgebied hebben. Bovendien is dit verschijnsel gepaard gegaan met veranderde opvattingen over beleggingspolitiek.

Niet langer worden vaste rentedragende fondsen als de beste belegging beschouwd. Sinds geruimen tijd openbaart zich in Amerika bij het beleggend publiek een groote belangstelling voor aandelen, wat ongetwijfeld is toe te schrijven aan de enorme bedrijfswinsten, welke in de laatste jaren gemaakt zijn en die vrijwel over de geheele linie een koersstijging van aandelen in het leven hebben geroepen. Daarbij doen het ver doorgevoerde optimisme en het geloof in een onbegrensde expansie van het economisch leven een appreciatie van het kapitaal ontstaan; belegging in aandelen is het eenige middel om hiervan in ruime mate te profiteren. De investment trust biedt nu, naast een verdeling van het risico, de voordeelen van een dergelijke belegging.

Over de mate, waarin de Amerikaansche investment trusts een beroep op de kapitaalmarkt hebben gedaan, zijn ons geen juiste gegevens bekend. Van de door investment trusts en holding companies in de eerste helft van dit jaar gezamenlijk uitgegeven emissies vermeldt de Financial Chronicle een bedrag van \$ 889 miljoen, dat wij hieronder gedetailleerd weergeven.

Uitgiften door Investment Trusts en Holding Companies gedurende de eerste zes maanden van 1929.

	Obligaties en notes op langen termijn	Obligaties en notes op korten termijn	Aandelen	Totaal
	\$		\$	\$
Januari	9.000.000	-----	256.645.500	265.645.500
Februari	21.500.000	-----	175.814.050	197.314.050
Maart	47.000.000	-----	102.963.088	149.963.088
April	1.500.000	-----	98.256.500	99.756.500
Mei	-----	-----	90.356.200	90.356.200
Juni	9.000.000	-----	76.853.724	85.853.724
Totaal	\$ 88.000.000	-----	\$ 800.889.062	888.889.062

* Inbegrepen \$ 26.000.000 Canada. \$ Inbegrepen \$ 1.925.000 Canada.

Indien men bedenkt, dat de in die periode uitgegeven emissies totaal \$ 5.5 milliard bedragen, blijkt hieruit de enorme beteekenis van deze instellingen voor de Amerikaansche kapitaalmarkt.

Met deze enorme ontwikkeling op het gebied van de investment trusts in de Vereenigde Staten is tegelijkertijd een geheel nieuw type van deze instellingen naar voren gekomen. In het begin van onze beschouwing hebben wij er op gewezen, dat, in tegenstelling met Groot-Brittannië, de gespecialiseerde investment trusts een zeer belangrijke plaats innemen. Hoewel waarschijnlijk in deze richting de ontwikkeling zich nog verder zal voltrekken, openbaart zich in andere richting een verschijnsel, dat inderdaad zeer belangwekkend is.

In het prospectus van enkele van de in de laatste maanden nieuw opgerichte Amerikaansche investment trusts wordt openlijk gesproken van een „trading corporation”. Dit zijn instellingen, die in wezen geheel overeen komen met een investment trust, maar het primaire doel is niet het beleggen in effecten, waarvan men overtuigd is, dat zij op den duur een goede investeeing zullen blijken te zijn, maar iedere gelegenheid wordt aangegrepen om zooveel mogelijk op korten termijn winst te behalen door het koopen en verkoopen van fondsen. In Amerika spreekt men reeds over een „groothandel in effecten”. In dit opzicht dienen deze „trading corporations” scherp van een zuivere investment trust onderscheiden te worden, omdat aan dezen vorm ontegensprekelijk speculatieve elementen ten grondslag liggen.

* * *

Hoewel op een enkele uitzondering na, nog niet van mislukkingen van investment trusts sprake is — immers, de Vereenigde Staten bevinden zich reeds enkele jaren in een periode van ongekenden bloei, wat vanzelfsprekend ook in de resultaten van deze instellingen tot uitdrukking komt — hebben zij toch reeds de publieke aandacht getrokken; verschillende lichamen hebben op bescherming in den een of anderen vorm aangedrongen.

Reeds aan het einde van 1927 heeft de attorney general of New-York een ontwerp ingediend voor een wettelijke regeling van de investment trusts in de staat New-York. Dit wetsontwerp, dat in Februari 1928 door den Senaat werd aangenomen, werd evenwel een maand later door de Assembly verworpen, wat algemeen werd toegeschreven aan den krachtigen tegenstand van Wall Street. Ook vele andere staten hebben maatregelen tot wettelijk ingrijpen voorbereid. Zelfs heeft in het Huis van Afgevaardigden Mc. Fadden er op aangedrongen, de investment trusts onder het toezicht en de controle van de Federal Reserve Board te brengen. Daarnaast hebben eveneens vele particuliere lichamen¹⁾ dit vraagstuk in studie genomen, zonder evenwel eenig tastbaar resultaat te hebben bereikt.

Intusschen is dit vraagstuk niet meer zoo belangrijk sinds de New-Yorksche effectenbeurs in het begin van Juni de aandelen en obligaties van de investment trusts onder bepaalde voorwaarden tot de officiële notering heeft toegelaten. Door dezen maatregel zal een selectie plaatsvinden, waardoor men tot op zekere hoogte een beter inzicht kan verkrijgen in de investment trusts, wier fondsen officieel verhandeld worden²⁾.

* * *

Bij de beoordeeling van de Amerikaansche investment trusts moet er terdege rekening mede gehouden worden, dat zij tot dusverre een periode van groote welvaart hebben medegemaakt, die zich gekenmerkt heeft door enorme winsten in bijna alle bedrijfstakken. Uiteraard hebben de instellingen, die zich hoofdzakelijk of geheel tot belegging in binnenlandsche fondsen hebben beperkt, hiervan het meeste geprofiteerd. Zelfs die investment trusts, welke zeer voorzichtig geleid zijn en misschien reeds lang op de effectenbeurs een afwachtende houding hebben aangenomen, hebben groote winsten kunnen behalen door uitzetting van hun liquide middelen op korten termijn, waartoe de hooge rentestand in de Verëenigde Staten, met name op de markt voor call-gelden, heeft medegewerkt. In verband met de gunstige mogelijkheden tot belegging door liquide uitzetting op de effectenbeurs te New-York, behoeft de oprichting van vele nieuwe investment trusts in deze hausse-periode op zichzelf geen ongerustheid te wekken.

In het algemeen kan ieder tijdstip voor de oprichting van een investment trust in aanmerking komen, indien de leiders zich slechts voldoende rekenschap geven van de mogelijke toekomstige ontwikkeling en daarnaar hun beleggingspolitiek regelen. Het behoeft geen betoog, dat dit bij de gespecialiseerde instellingen veel moeilijker is dan bij die, welke zich op een algemeener terrein bewegen. Bij de investment trusts met een ver doorgevoerde geographische risico verdeling is dit vraagstuk nog van de minste betekenis.

Dat men evenwel bij de beoordeeling van de Amerikaansche investment trusts niet alleen rekening moet houden met de momenteel gunstige resultaten, die een stimulans vormen voor de oprichting van vele nieuwe instellingen, lijdt geen twijfel. Daarvoor zal men een periode van mindere activiteit in het bedrijfsleven moeten afwachten. Dan zal men eerst kunnen beoordeelen, welke instellingen de juiste politiek hebben gevolgd en zal misschien blijken, dat de invest-

¹⁾ Bekend is het rapport van de „National Association of Securities Commissioners”, de grootste organisatie van Amerikaansche effectenhandelaars, die een soort ethische code voor de oprichting van investment trusts heeft opgesteld.

²⁾ Het is in het bestek van dit artikel niet doenlijk op de toelatingsvoorwaarden nader in te gaan. Hiervoor verwijzen wij naar de beschouwing, voorkomende in het Avondblad van 16 Aug. jl. van „De Maasbode”, die ook reeds vroeger over de ontwikkeling der investment trusts in Engeland en Amerika verschillende bijdragen heeft gepubliceerd. *zjn*

ment trusts, die op het oogenblik de grootste winsten uitkeeren, op den duur niet de veiligste belegging bieden.

Niettemin is het feit, dat deze instellingen een steeds belangrijker plaats in het effectenverkeer gaan innemen, een reden, om de ontwikkeling met bijzondere aandacht te volgen.

H. M. H. A. VAN DER VALK.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. DE TOEKOMST VAN DE WAARDE VAN HET GELD.¹⁾

De heer Norman Lombard²⁾ te New-York schrijft ons:

Een nieuw verschijnsel in het geldwezen is in den laatsten tijd naar voren gekomen nl. dat van de stabilisatie van de koopkracht. Dit was tot voor kort van niet zoo groot belang, omdat het afsluiten van contracten in geld op langen termijn betrekkelijk nieuwe dingen zijn. Huurcontracten werden vroeger meer in natura dan in geld afgesloten en obligaties, verzekeringpolissen en langdurige contracten tusschen werkgevers en werknemers waren betrekkelijk zeldzaam in een periode, die nog niet zoo ver achter ons ligt.

Feitelijk bestond er geen goed instrument voor het meten van de fluctuaties in de koopkracht van het geld, totdat de Engelsche econoom Jevons in het midden van de vorige eeuw tot de practische toepassing van het indexcijfer kwam. Aangezien het meten van veranderingen gewoonlijk het ontdekken van oorzaken en middelen tot verbetering op wetenschappelijk gebied voorafgaat, leidde het werk van Jevons tot een betere opvatting van monetaire vraagstukken. Vóór dien tijd was een dergelijk middel bijna nooit gebruikt, omdat er weinig noodzaak bestond voor een „geldthermometer”, die precies de veranderingen in het prijsniveau bepaalt, ofschoon dergelijke veranderingen wel werden gevoeld. Op het oogenblik kunnen veranderingen in het prijsniveau niet alleen worden waargenomen, maar met een groote mate van nauwkeurigheid eveneens worden gemeten.

De grootte en frequentie van de veranderingen in de koopkracht van het geld worden geïllustreerd door het bijgaande diagram, dat toont op welke wijze het niveau van groothandelsprijzen heeft gefluctueerd gedurende een periode van 125 jaar volgens de cijfers, ontleend aan het United States Bureau of Labour Statistics en gebaseerd op zijn indexcijfer.

Wanneer wij de feiten, die dit diagram weergeeft, letterlijk uitdrukken en daarbij de geringe of cyclische fluctuaties verwaarloozen, zien wij, dat de dollar in de periode van 1861 tot 1865 54 pCt. in waarde daalde en de volgende 31 jaren 191 pCt. in waarde steeg. Daarop verminderde in de volgende 24 jaren de dollar 72 pCt. in waarde, d.w.z., dat de dollar van 1896 in Mei 1920 minder dan 28 cent waard was. In de periode van Mei 1920 tot Februari 1921 (9 maanden) steeg de koopkracht van den dollar wederom met 70 pCt.

De verwarringen, veroorzaakt door de monetaire instabiliteit, zijn zeer ernstig en hebben verstrekkende sociale, economische en politieke gevolgen, zoowel nationaal als internationaal. Voor wij evenwel op de mogelijke middelen tot verbetering nader ingaan, achten wij het van belang in het kort enkele van deze storingen nader te beschouwen.

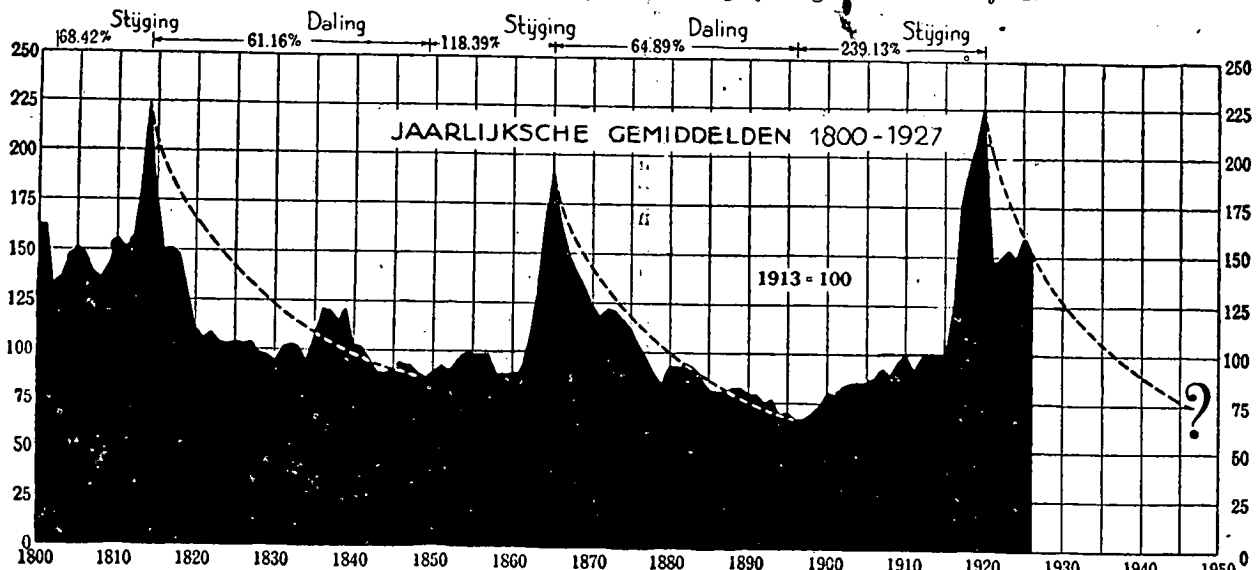
Buitenlandsche schulden en hulp aan den landbouw.

De kwestie van de buitenlandsche schulden hangt

¹⁾ Het copyright voor Nederland van dit artikel, dat verschenen is in het nummer van „The Bankers Magazine of New-York City” van 10 September jl., is aan ons tijdschrift afgestaan. (Red.)

²⁾ De heer Norman Lombard is vice-president van „The Stable Money Association”, waarvan o.a. lid zijn: de heeren Elihu Root, Owen D. Young, Charles Evans Hughes en Edwin W. Kemmerer. (Red.)

Fluctuatie van het niveau van groothandelsprijzen gedurende 125 jaar.

nauw samen met het probleem van prijsstabilisatie. Het is zonder meer duidelijk, dat iedere vaststelling van een schuld, gebaseerd op een dollar van een fluctueerende waarde in het geheel geen vaststelling beteekent. Een monetaire politiek in de Vereenigde Staten, die de koopkracht van den dollar zou verdubbelen, zou eveneens de last van iedere schuld, in dollars betaalbaar, verdubbelen. Aan den anderen kant zou een inflationistische politiek in Amerika, met als gevolg een stijging van het prijsniveau of anders gezegd een daling van de koopkracht van den dollar, er toe leiden om den last van een dergelijke schuld te verlichten. Deze regel kan men onverzwakt toepassen, zoowel op binnen- als buitenlandsche schulden en zoowel op verplichtingen van particulieren als van de overheid.

Velen meenen, dat het vraagstuk van hulp aan den landbouw slechts zijn uiteindelijke en volledige oplossing zal vinden door de stabilisatie van de koopkracht van den dollar. Inderdaad hebben de landbouwers reden gehad tot klagen. Om de productie te verhoogen en om „den oorlog te helpen winnen”, hebben zij verbeteringen aangebracht, hun farms vergroot en machines gekocht tegen voortdurend stijgende prijzen. Daarvoor hebben zij zich diep in de schulden gestoken. Meer dan 40 miljoen acres grasland zijn omgeploegd en met granen beplant als een gedeeltelijk gevolg van deze poging. Daarop volgde evenwel een periode van deflatie, wat beteekende, dat de last van iedere schuld, die de landbouwers op zich hadden genomen, steeg. De waarde van hun productie daalde, maar hun hypotheeken, de rente en belastingen bleven, in dollars uitgedrukt, gelijk. Zoals altijd na een dergelijke periode het geval is, volgde een verzoek om wettelijke ondersteuning, voor sommigen een magische panacée om de zaken weder recht te zetten.

De landbouwers waren natuurlijk niet de eenigen, die reden hadden tot klagen, daar industrieelen en handelaren uit dezelfde oorzaken ernstig nadeel ondervonden. Evenwel is het voor den landbouw moeilijker dan voor handel en industrie om zich aan de veranderde omstandigheden aan te passen.

Beleggingspolitiek.

Het vraagstuk van een fluctueerenden dollar is van groote beteekenis voor de beleggingspolitiek. Het behoeft geen betoog, dat een vast inkomen voordeliger is in een periode van dalende, dan in een periode van stijgende prijzen, en dit kan verkregen worden door obligaties en andere vormen van beleggingen, die een vaste opbrengst geven. Maar in een periode van stijgende prijzen, wenscht men ook een stijgend inkomen en dit kan men zich verzekeren door het koopen van aandelen, roerende en onroerende goederen.

Deze feiten worden geïllustreerd door een beschouwing van de verhouding tusschen het aantal faillissementen en fluctuaties in de koopkracht van het geld. Toen de prijzen stegen, nam het percentage van het aantal faillissementen af. Indien de prijzen vlug en hoog genoeg stijgen, is het bijna onmogelijk, dat een zaak failliet gaat! Getuige hiervan is het jaar 1919. Indien er evenwel een prijsdaling intreedt, ondervindt het geheele zakenleven hiervan de gevolgen, wat het jaar 1921 heeft bewezen, toen een depressie op een hoogconjunctuur volgde.

Het zal ons duidelijk zijn, waarom een stabiele geldwaarde van beteekenis is voor het elimineeren van onzekerheden in het zakenleven, indien wij ons realiseeren, dat het geld in bijna iedere handelstransactie één deel van het contract vormt, terwijl het andere deel van het contract uitgedrukt wordt in een of andere eenheid of maat, zoals ton, bushel, meter of wat dies meer zij. Daarom kunnen wij zeggen, dat de stabilisatie van de waarde-eenheid in beteekenis gelijk is aan de vaststelling van alle andere handelseenheden tezamen genomen en dit temeer, omdat het geld ook voorkomt in contracten, waarin geen andere eenheid of maat wordt vermeld, zoals contracten om dollars in de toekomst te betalen in ruil voor dollars in het heden, waarvan obligaties, levensverzekeringpolissen, bankcredieten, annuïteiten en pensioenen de typische voorbeelden zijn.

In een bericht van The Midland Bank Ltd. kwam onlangs de volgende uitspraak voor: „A stable price level is a thing to be desired, second only to international and domestic peace.”

Sir Josiah Stamp zegt: „it is the most bitterly practical of all questions” en om het te begrijpen is het „the first necessity of thinking today on social questions”.

„The stability of money”, zeide Owen D. Young, „goes to the very basis of life.”

Kunnen wij deze uitspraken als overdreven samenvattingen van het belang van dit vraagstuk beschouwen?

De oorzaken van de instabiliteit.

De oorzaken van de schommelingen in de koopkracht van het geld zijn talrijk. Iedere transactie van koop en verkoop heeft haar invloed op een of anderen prijs en dientengevolge op het algemeen prijsniveau. Psychologische factoren, zoals het gevoel van bevreesdheid, dat het bedrijfsleven bevangt of anderszijds het gevoel van vertrouwen, gebaseerd op een overtuiging, dat een periode van voorspoed in aantocht is, kunnen respectievelijk de vraag naar goederen doen af- of toenemen en het algemeen prijsniveau in neder- of opwaartsche richting bewegen.

Toenemende industriële efficiency draagt bij tot een lager prijsniveau van industriële goederen, terwijl verbeteringen in agrarische methoden of andere oorzaken van stijgende opbrengsten leiden tot lagere agrarische prijzen. Analoge factoren zouden kunnen worden opgenoemd, welke alle gebaseerd zijn op de bekende wet van vraag en aanbod.

Evenwel is er één factor, die herhaaldelijk over het hoofd wordt gezien bij de beschouwing van de oorzaken van de fluctuaties in het prijsniveau, in tegenstelling met de fluctuaties van individuele groot; handelsprijzen; dat is, veranderingen in de vraag naar en het aanbod van geld. Indien A katoen koopt van B, koopt B „geld” van A. Het wordt algemeen erkend, dat de verhouding van het aanbod van tot de vraag naar katoen den prijs helpt bepalen, waarop de transactie zal plaats vinden. Het wordt niet zoo algemeen begrepen, maar is daarom niettemin even juist, dat het aanbod van en de vraag naar geld eveneens belangrijke factoren zijn. Er mogen economen zijn, die niet toegeven, dat een vermindering van zegge 10 pCt. van de zich in omloop bevindende hoeveelheid geld, ceterus paribus, een daling zal veroorzaken van precies 10 pCt. van het algemeen prijsniveau (de quantiteitstheorie van het geld), maar men is bijna unaniem van meening, dat een dergelijke vermindering, tenzij door tegenwerkende factoren gecompenseerd, inderdaad de tendens heeft tot een daling van het prijsniveau. Men zal het er over eens zijn, dat, indien het gewenscht is het prijsniveau te verlagen, dit gedaan kan worden door een vermindering van de monetaire circulatie. Eveneens is men algemeen van meening, dat het prijsniveau verhoogd kan worden — de tegenwerkende factoren buiten beschouwing latende — door een vermeerdering van de monetaire circulatie. Het bewijs van de resultaten van oorlogsfinanciering in Europa is afdoende voor dit principe.

De controlerende hefboom.

Is dit dan de magische hefboom, om het algemeen prijsniveau of de koopkracht van het geld te controleren en te stabiliseren en tot op zekere hoogte eveneens de productie, werkgelegenheid, landbouw, handel en industrie te stabiliseren en zich zodoende een maximum aan welvaart te verzekeren?

Er kunnen veranderingen komen in de vraag naar en het aanbod van goederen; buitenlandse toestanden kunnen de goudin- en uitvoeren beïnvloeden; psychologische krachten kunnen werken op het inzicht van de zakenwereld en veranderingen in de omloopsnelheid van het geld teweeg brengen. Maar of veranderingen in het prijsniveau al of niet toe te schrijven zijn aan eenige van deze of aan alle factoren, kan dan haar uiteindelijke effect worden gecompenseerd door het gebruik maken van dezen magischen geldhefboom?

Een toenemend aantal zakenlieden en monetaire experts komt tot het inzicht, dat de component van alle krachten, die het prijsniveau, hetzij opwaarts of nederwaarts beweegt, geneutraliseerd kan worden en dat het prijsniveau beïnvloed kan worden, ten minste in zoverre het de voornaamste schommelingen betreft, door een vermindering of vermeerdering, naar gelang van de omstandigheden, van het geld- en credietvolumen.

Dit zal sommigen een verstrekkende en verrassende verklaring toeschijnen. Niet voordat wij de lessen hadden geleerd, door waarneming van feiten van de monetaire politiek, voortvloeiende uit den oorlog, kon een dergelijke meening met een overtuigende autoriteit worden geuit. Niet zonder de ontwikkeling van de moderne statistische middelen; zooals het indexcijfer en de verbetering van de techniek van de centrale banken — de controle door de herdisconteringszaken en de open markt transacties —, zou het mogelijk geweest zijn om een dergelijk principe te

uiten in de verwachting, dat het de basis zou vormen voor een toekomstige politiek op monetair gebied.

Stabilisatieplannen.

Wat betreft de methoden en de plannen voor de toepassing van dit principe van de controle van de monetaire circulatie als een middel voor de stabilisatie van het prijsniveau, is er ruimschoots gelegenheid voor discussie. Het is ongetwijfeld van belang eenige plannen, die te dien einde zijn voorgesteld, eens nader te beschouwen.

Een van deze is het plan van wijlen Prof. Lehfeldt van Zuid-Afrika, die een controle van de productie van alle goudmijnen bepleitte, teneinde de koopkracht te stabiliseren. Indien het goud in waarde daalt, moet de productie verminderd en indien het in waarde stijgt, moet de productie vermeerderd worden. Op dezelfde manier, beweerde hij, stabiliseert men in Zuid-Afrika de prijzen van diamanten en in Brazilië die van koffie.

Een ander plan is dat van den „Compensated Dollar”, zoo herhaaldelijk verbonden met den naam van Prof. Irving Fisher, dat neerkomt op de verandering van het quantum goud in den dollar naar gelang van de waardeverandering van dit metaal. Feitelijk is dit een andere manier om het aantal dollars te veranderen, vertegenwoordigd door een bepaald bedrag aan goud, dat in het goudfonds wordt gehouden. Bijgevolg houdt dit plan zich aan het principe van de controle van het aanbod van dollars.

Eveneens is er veel gesproken over den ouden, „unmanaged”, internationalen goudstandaard als een natuurlijke automatische stabilisator. Het lijkt geen twijfel, dat als het algemeene prijsniveau stijgt, de kosten van de goudmijnen toenemen en de goudproductie de tendens heeft om af te nemen. Dit leidt tot een vermindering van het geldvolumen in de wereld en bijgevolg tot lagere prijzen. Daarentegen bestaat er een zekere prikkel tot goudproductie, indien het algemeen prijsniveau daalt, met als gevolg een tendens tot uitzetting van het geldvolumen, die weder stijgende prijzen met zich mede brengt.

Maar deze toevallige vorm van stabilisatie is niet berekend voor de vraag van het hedendaagsche bedrijfsleven met zijn nauwe winstmarges; en er bestaan middelen om het natuurlijke effect van de veranderde goudproductie onder onze huidige creditstructuur te verijdelen, die manipulatie onder den dekmantel van den gouden standaard tot een voortdurende verleiding maakt.

Evenals het gebruik van surrogaten de waarde van het goede artikel vermindert, maakt bankcrediet, dat als een vervanging voor goud veelvuldig wordt gebruikt, het metaal goedkoper, d.w.z. leidt tot een daling van zijn koopkracht en tot een verhooging van het prijsniveau in goud uitgedrukt.

Wij hebben iets meer nodig dan een „automatischen gouden standaard”, die niet werkelijk automatisch is. Wij moeten dichter naderen tot de economische, arbeids- en beleggingsstabilisatie dan de automatische gouden standaard ons verschafft.

Eenige van de meer radicale plannen tot stabilisatie stellen vrijmoedig voor om het goud als een monetaire basis geheel af te schaffen, uitsluitend papier te gebruiken en zijn uitgifte te controleren om zijn koopkracht stabiel te houden. Er schijnt geen reden te zijn, waarom een dergelijk geldwezen niet even bruikbaar zou kunnen zijn in een ideale rationeele maatschappij. Echter schijnt het, dat wij moderne menschen, die emotioneel en bijgeloovig zijn, aan onzen fetisch moeten vasthouden. Vandaar dat een metaal als een basis voor het geld, waartegen het op verzoek kan worden ingewisseld, een praktische noodzakelijkheid schijnt en goud is op het oogenblik het bijna alom aanvaarde metaal voor dit doel. De oplossing schijnt daarom te liggen in de richting van de stabilisatie van de waarde van het goud.

Dit blijkt ook het inzicht te zijn van den Volkenbond, die een Commissie heeft benoemd om de mogelijkheden tot verwezenlijking van dit doel te onderzoeken.

Toekomstige prijsniveaus.

De beteekenis voor den handel om precies de toekomstige ontwikkeling van het prijsniveau te schatten, kan men nauwelijks overdrijven.

Indien men aanneemt, dat het toekomstig prijsniveau hooger zal zijn dan het tegenwoordige, zal men waarschijnlijk aandeelen in plaats van obligaties kopen, goederen aanhouden in plaats van te ruilen tegen vorderingen, onroerend goed vrij houden in plaats van het te verhuren, gunstig gestemd zijn voor voorstellen tot loonsverhoging. Anderzijds, indien men aanneemt, dat de prijzen zullen dalen, zal men er voor zorgen geen al te groote voorraden te houden, zijn onroerend goed op langen termijn verhuren aan solide huurders, zijn bezit aan aandeelen omwisselen tegen obligaties of andere vaste rente dragende fondsen, die een opbrengst in dollars, ponden of francs geven, terwijl men elke neiging tot verhoging der onkosten zal tegengaan.

Indien wij de toekomst willen voorspellen, kunnen wij de balans ongeveer als volgt opmaken:

Ten gunste van een stijging van het prijsniveau spreken de volgende factoren. De groote goudreserves van de Federal Reserve banken, ten bedrage van ongeveer 65 pCt, van de deposito's en bankbiljetten, tegenover een wettelijk vereischte dekking van 35 en 40 pCt. De groote hoeveelheid goudcertificaten in omloop, welke ruimschoots zou kunnen worden vervangen door Federal Reserve biljetten, waardoor de goudreserves zouden aangroeiën. Het verschijnsel van een goudstroom naar Amerika in verband met de afbetalingen van buitenlandsche schulden, zowel aan de regeering als aan particulieren, en in verband met de vereffening van het overschot van den uitvoer van goederen boven den invoer. De neiging van naties om op het gebruik van goud te bezuinigen door haar centrale bankinstellingen met kleinere reserves te doen werken en door toepassing van den goudwisselstandaard, welke inderdaad de efficiency van de bestaande goudreserves doet stijgen. Ten slotte het toenemend gebruik van bankchèques in plaats van munten en papiergeld, niet alleen in de Vereenigde Staten, doch in de geheele wereld.

Tot de factoren, die voor een dalend prijsniveau pleiten, behooren: Het gevoel van zakenlieden, gebaseerd op geschiedkundige feiten, volgens welke welvaart niet steeds kan voortduren, doch gevolgd moet worden door een plotselinge of groote prijsdaling, waarmee gepaard gaat een tegenzin om geld te leenen voor het koopen van goederen en het aanbrenge van verbeteringen. De neiging van sommige buitenlandsche landen om het in omloop zijnde goud tot den vooroorlogschenv omvang terug te brengen en het streven van de centrale banken om tot de vooroorlogsch dekkingpercentages van goud terug te keeren. De verminderde goudproductie in de voornaamste goudgebieden der wereld. De bevordering van de plannen om Indië en andere landen, die den zilveren standaard voeren, hetzij den gouden standaard, hetzij den goudwisselstandaard te doen aanvaarden. De gewoonte van de bevolking van Indië om goud op te potten of het vast te leggen in ornamenten, heilige beelden, olifanten, opschik e.d. Ten slotte de toenemende vraag naar goud ten gevolge van den natuurlijken aanwas van de bevolking en den omvang van den handel.

Het behoeft geen betoog, dat het niet mogelijk is al deze factoren nauwkeurig te schatten, zoodat wij volstaan met deze conclusie, dat elke belegging een gok is en elke zaak een speculatie, zoolang ons geldsysteem geen reguleur of stabiliteit bezit.

Bestaat er een middel om deze onzekerheden te vermijden?

Velen denken, dat er zulk een middel bestaat en wel door toepassing van het hier besproken principe en den aandrang, door een goed ingelichte publieke opinie, tot naleving van dit beginsel in de wetgeving en in de administratie van onze monetaire aangelegenheden.

AANTEKENINGEN.

Overzicht van de ontwikkeling van de industriële productie van Duitschland na den oorlog.

Het Statistisché Reichsamt in Berlijn heeft als afzonderlijke publicatie een industriële productiestatistiek laten verschijnen, waarin de ontwikkeling van de voornaamste industrieën in Duitschland vanaf het einde van den oorlog tot 1928 nauwkeurig is nagegaan.

Aan de algemeene beschouwingen uit deze publicatie ontleenen wij het volgende.

Na het einde van den wereldoorlog was Duitschland genoodzaakt zijn industrie, die gedurende den langen materiaal- en blokkade-oorlog ten doele e zijdig te veel ontwikkeld was, anderzijds echter kwijnende door het verlies van afzetgebieden, weder voor vredes- en exportdoeleinden te doen instellen en aan de ten opzichte van de jaren voor den oorlog totaal veranderde toestanden op de binnen- en buitenlandse markten aan te passen. Aan een voortzetting van den vluggen en gelijkmatigen bloei van de Deutsche industrie, waardoor Duitschland zich vóór den oorlog met Engeland en de Vereenigde Staten van Amerika tot een op industrieel gebied vooraanstaande wereldstaat had ontwikkeld, was tengevolge van de plaats gevonden veranderingen niet te denken.

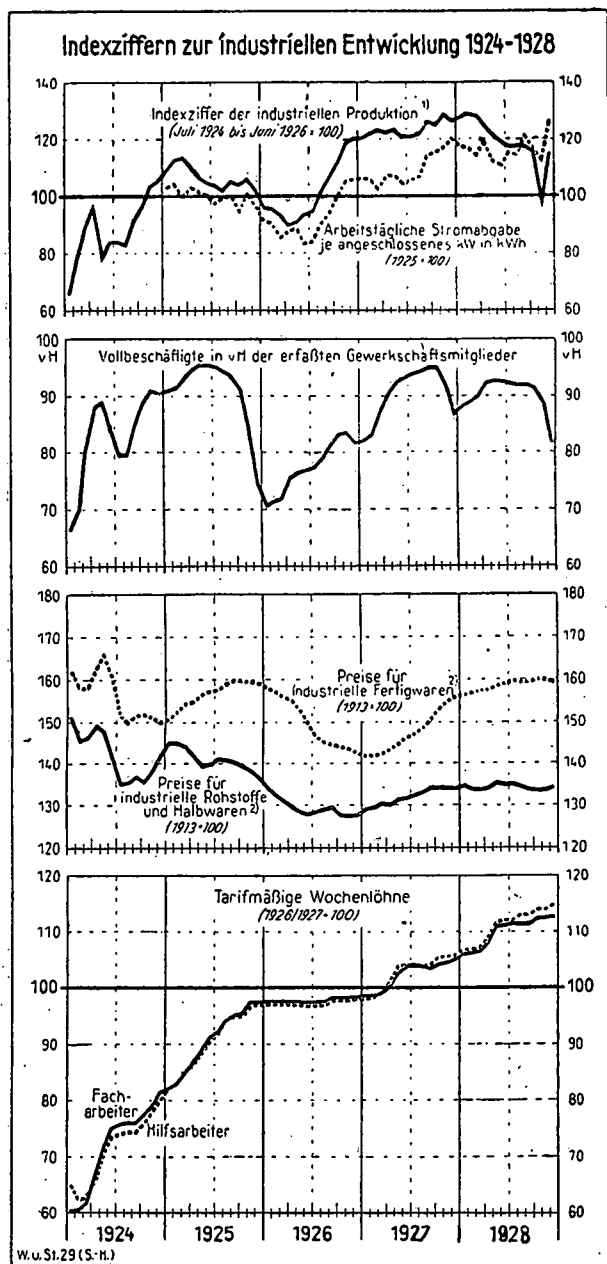
Het proces van wederopbouw en aanpassing van de Deutsche industrie werd door de inflatie vertraagd en bovendien door de gevolgen van het waardeloos worden van het geld zeer bemoeilijkt.

Het door de inflatie tot uiting komende streven om zich tegen waardeverlies te beschermen, door het verwerven en vasthouden van reële waarden, alsmede door het ten volle profiteeren van de opgenomen credieten, die steeds weder in waarde daalden, leidde tot de oprichting van nieuwe of het overnemen van bestaande productieve bedrijven. De oprichting van nieuwe bedrijven werd door de noodzakelijke productie van goederen voor de herstellelingen, speciaal op het gebied van den scheeps-, locomotief- en wagonbouw, nog bevorderd. De drang tot het overnemen van bestaande bedrijven leidde — afgezien van het ontstaan van eenige groote ondernemingen door willekeurige samenvoeging van bedrijven — tot de oprichting van groote verticale trusts, teneinde de, door het vasthouden van reële waarden, ontstane moeilijkheden bij het verkrijgen van grondstoffen te overwinnen en tegelijkertijd de tusschen-verkoop van reële waarden, waarvoor aan waardedaling blootgesteld geld binnenkwam, zoo mogelijk te vermijden.

Met de uitbreiding van het industriële productie-apparaat nam de koopkracht van bijna alle lagen der bevolking af en werd de binnenlandsche markt steeds kleiner, wat echter door den abnormalen omvang van den buitenlandschen handel eerst nog niet voelbaar was. Deze was afhankelijk van de snelle waardevermindering van de mark, hetgeen enerzijds als een hooë exportpremie, anderzijds als een preventief invoerrecht werkte. Dientengevolge werd een aanzienlijk deel van de binnenlandsche productie in het buitenland tegen lage prijzen afgezet, terwijl de invoer van grondstoffen sterk werd belemmerd. Vooral die industrieën hadden eronder te lijden, die reeds door de gevolgen van den blokkade-oorlog sterk waren getroffen. De ongezonde ontwikkeling van den buitenlandschen handel leidde, tezamen met de dwanglevanties, tot een berooving van het binnenland van de

meest noodzakelijke goederenvoorraden. Door de tengevolge van de waardevermindering van het geld kunstmatig verhoogde concurrentiecapaciteit van de Deutsche industrie op de binnen- en buitenlandse markten werd vaak de vernieuwing van reeds gedurende den oorlog verouderde bedrijven en installaties verwaarloosd. Ook de ontwikkeling van de loonen, die met de waardevermindering van het geld geen gelijken tred hield, liet moderniseering minder noodzakelijk schijnen en veroorzaakte, in verband met de door de naweeën van den oorlog verminderde arbeidscapaciteit, een te groote bezetting van werkkrachten in de industrie.

Ondanks het groote aantal te werk gestelde arbeiders was de industriële productie gering. Na den ongunstigen toestand in 1919 nam zij langzaam toe. In 1923 was de productie door den Ruhr oorlog, waardoor de geheele industrie van Deutschland werd medegesleept, buitengewoon ongunstig.

¹⁾ De productie wordt voorgesteld door de voortbrenging van steenkolen, bruinkolen, ruwzijzer, blokken ruwstaal, pletterijvoortbrengselen, kali, kalk, cement, katoenen-, linnen-, hennepgarens, papierhalfgrondstof, karton, papier. Zie Viertelsjahrbefte zur Konjunkturforschung 2. Jahrgang 1927, Heft 2, S. 26.

²⁾ De indexcijfers voor industriële grondstoffen en half-fabricaten omvatten ook de prijzen voor eenige industriële voortbrengselen, die in het indexcijfer van de prijzen voor fabricaten niet zijn begrepen (bouw materiaal, kunstmeststoffen).

Van de besproken chaotische toestanden moest het industriële wederopbouw- en vervangingsproces uitgaan, dat zich sedert het begin van de stabilisatie onder veelvuldige tegenslagen voltrok.

Gedurende de eerste maanden na de stabilisatie kon de industriële productie met behulp van de „Ankurbelungs“-credieten van de Rentenbank betrekkelijk spoedig den tijdens den Ruhr oorlog ontstane ongunstigen toestand te boven komen. De industrie werd weder rijkelijk van buitenlandse grondstoffen voorzien en een algemeene vraag naar goederen ontstond. Maar reeds in het voorjaar van 1924 echter werd de industrie reeds bij de afzetmoeilijkheden betrokken, toen de Rijksbank tot steun van het nieuwe valuta tot beperking van haar credieten overging. De opkomende crisis werd echter reeds in den zomer van 1924 door de hulp van de buitenlandse credieten bezworen, die na het sluiten van het verdrag van Londen langzamerhand binnenstroomden en aan de credietrestrictie van de Rijksbank een einde maakten. Dank zij deze credieten kon de productie weder worden verhoogd. De opwaartsche beweging duurde tot de eerste maanden van het jaar 1925.

In het jaar 1925 kwam toen door den stilstand van de kapitaalinvloeren de reeds lang vertraagde zeer scherpe „Umstellungs“-crisis. De credietbeperking onthulde de door den oorlog en de inflatie ontstane wanverhouding tusschen de industriële capaciteit en de door de verarming en de duurte kleiner geworden binnenlandse markt, welke bovendien nog door de concurrentie van de buitenlandse industrie werd bedreigd. Ontlasting door een grooteren afzet op de wereldmarkt was, tengevolge van de door den oorlog ontstane vermeerdering van de industriële productie in de wereld, slechts met groote verliezen mogelijk. De ongunstige afzetverhoudingen veroorzaakten een achteruitgang van de productie en daarmee een verdere stijging van de productiekosten, die reeds vanwege de destijds doorgevoerde loonsverhoging een stijgende tendens vertoonden. Talrijke ondernemingen renderden niet meer, konden geen credieten meer verkrijgen, leden verliezen en moesten voor het meerendeel worden geliquideerd. Verticale aansluitingen maakten plaats voor horizontale, van welke eenige internationaal konden worden uitgebreid. De horizontale organisaties vatten de productie in goede, zeer gespecialiseerde, ondernemingen samen met sluiting van de niet renderende bedrijven en streefden naar een verzekering van de bedreigde afzetgebieden en van de tot dusver niet gecontroleerde ontwikkeling van het prijsniveau. Het te veel aan arbeidskrachten verdween door ingrijpende reorganisatiemaatregelen. Met behulp van buitenlandse credieten werden de verouderde bedrijven op een moderne technische en organisatorische leest geschoeid.

Door inkrimping van de industriële bedrijvigheid — de productiecijfers waren begin 1926 over het algemeen niet veel hooger dan gedurende de eerste maanden na de stabilisatie, de buitenlandse voorziening met grondstoffen was op ongeveer de helft van het niveau van begin 1925 gedaald — en de ontwikkeling van de talrijke liquideerende ondernemingen kwamen aanzienlijke kapitalen ter beschikking. Het gevolg hiervan was een sterke — door het binnenstroomen van buitenlandse credieten nog ondersteunde — daling van de rentetarieven, welke zich in het voorjaar van 1926 nog voortzette. Tegelijkertijd waren de vooruitzichten op de afzetmarkten door de plaats gehad hebbende prijsdaling en de nieuw afgesloten handelsverdragen verbeterd.

De opbloei was het gevolg van de Engelsche mijnwerkersstaking (Mei—Nov. '26), die de drukkende concurrentie van de tot dusver gesubsidieerde Engelsche kolen op de Deutsche binnen- en buitenlandse markten stremde. Door den afzet van de destijds buitengewoon hooge Deutsche kolen- en cokes-

hellingen en de verhoogde kolendelving kwamen verder kapitalen ter beschikking. Deze deden de overige Deutsche industrieën, vooral de grondstoffen-industrieën, opleven. De snelle afneming van de gedurende de „Umstellungen” crisis sterk gestegen werkloosheid deed de koopkracht van groote lagen der verbruikers toenemen, zoodat de bloeiperiode tegen het einde van 1926 ook op de industrie van consumptiegoederen kon overslaan.

Tengevolge van de algemeene opleving op de binnenlandsche markt duurde de opwaartsche beweging ook na afloop van de Engelsche mijnwerkersstaking voort. Een aanzienlijke toeneming van de productie gedurende het jaar 1927 valt echter slechts te constateeren bij de verder verwerkende industrieën en de industrieën van verbruiksartikelen, die in 1927 door het groote aantal werkzame arbeiders en de ingezette loonstijgingen sterk werden aangemoedigd. Door de grotere koopkracht waren breede lagen der bevolking in staat haar sedert den oorlog en de inflatie gedunde voorraden van gebruiksartikelen weder voor een aanzienlijk deel aan te vullen. Een andere gunstige factor voor de ontwikkeling van de industriele productie was de eveneens in 1927 plaats vindende aanvulling van de gedurende de „Umstellungen” crisis verminderde voorraden van industrie en handel. Ook door opdrachten van hooger hand, welke gedurende langen tijd uitgestelde plannen weder liet uitvoeren, in de eerste plaats echter door de rijkelijke toevloeiing van buitenlandsche credieten, waardoor o.m. de noodzakelijke groote invoer van grondstoffen voor de industrie mogelijk was, werd de opwaartsche beweging van de industriele productie-capaciteit bevorderd. Tegen het einde van de bloeiperiode, gedurende de laatste maanden van het jaar 1927, kon de geheele productie-capaciteit van de Deutsche industrie den — in de meeste industrielanden reeds toen aanzienlijk overtroffen — vooroorlogsch stand voor de eerste maal hebben bereikt.

Sedertdien is de industriele productie — onder invloed van de nog niet geheel overwonnen gevolgen van den oorlog en de inflatie — eerst langzaam, vanaf den zomer van 1928 echter in versneld tempo, achteruitgegaan. Reeds gedurende 1927 was tengevolge van de onvoldoende kapitaalvorming in het binnenland en de ongunstige ontwikkeling op de internationale geld- en kapitaalmarkten, op welke de Deutsche industrie tot dekking van een groot deel harer kapitaalbehoefte is aangewezen, een sterke renteverhoging en in verband daarmee een stijging van de productiekosten ingetreden. Dezelfde uitwerking had de tegelijkertijd doorgevoerde verhoging van de lonen en sociale lasten. De druk van de van jaar tot jaar stijgende oorlogslasten werd steeds meer gevoeld. De toeneming van de productiekosten kon door nieuwe successen op het gebied van rationalisatie niet meer worden opgeheven en had sedert begin 1927 een opwaartsche prijstendens, vooral voor industriele fabricaten, tengevolge. In het begin van 1928 was de binnenlandsche markt na aanvulling van de voorraden en ingevolge de stijging der prijzen niet meer in staat voldoende op te nemen. Een compensatie door een krachtige verhoging van den tot dusver gestadig, doch langzaam gestegen uitvoer van industriele voortbrengselen was niet mogelijk. De buitenlandsche concurrentie, die gedeeltelijk met lage arbeidslonen en rentetarieven mag rekenen, won het vaak, temeer daar het protectionisme van de belangrijkste afzetgebieden van Duitschland door de tot stand gekomen handelsverdragen niet uit den weg werd geruimd. Gedurende 1928 drong de buitenlandsche industrie op belangrijke Deutsche binnenlandsche markten binnen. Tegelijkertijd had een verdere verhoging van de productiekosten plaats bij ongeveer gelijk gebleven prijzen der producten en in verband daarmee een werkelijke achteruitgang van de rentabiliteit van de industrie. Onder den druk

der ongunstige toestanden nam het aantal faillissementen toe. De ongewoon groote werkloosheid, niet slechts als gevolg van den strengen winter, legde een zwaren druk op de Deutsche volkshuishouding en betekende een verdere inkringing van het binnenlandsche afzetgebied. De afzetmogelijkheid van de meeste Deutsche industrieën blijft weder — zoodat in het begin van 1928 — aanzienlijk beneden de productie-capaciteit.

De concentratie in de Fransche industrie. ¹⁾

Het meest conservatieve volk van Europa is misschien het Fransche, dat bovendien zeer individualistisch is. Hieruit kan wellicht verklaard worden, dat bepaalde economische verschijnselen van den modernen tijd, zoodat die van trusts en kartels of wel de concentratie over het algemeen slechts zeer langzaam in het economische leven van Frankrijk konden doordringen. Sedert 1919 is hierin echter een groote, alhoewel zeer geleidelijke verandering gekomen, waarover men o.a. waardevolle details in het jaarverslag van het Engelsche gezantschap over het Fransche economische leven kan vinden.

De motieven voor deze concentratie zullen wel dezelfde zijn als elders, de concentratie zelf verschilt echter in vele opzichten van die in andere landen; zij is niet zoo straf doorgevoerd, de afzonderlijke ondernemingen en fabrieken hebben groote vrijheid, en dikwijls betreft het eerder een in elkaar groeien dan een eigenlijke concentratie, dus wederzijdsche overeenkomsten, waarbij financieele, technische of persoonlijke redenen in zekeren zin de voornaamste rol spelen.

In dit verband dient echter opgemerkt te worden, dat vele Fransche industrieën reeds vóór den oorlog over een sterke organisatie beschikten, zoodat b.v. de steenkolenindustrie, welke gezamenlijke mijnen aangesloten zijn bij de centrale verkooporganisatie „Le Comité central de Houillères de France”, met zetel te Parijs, die over acht gewestelijke vereenigingen de beschikking heeft, welke zich niet slechts met de vaststelling der prijzen, doch tevens met de loon- en andere arbeidsvraagstukken bezig houden.

De concentratie der ijzer- en staalindustrie was vóór den oorlog eveneens reeds sterk ontwikkeld. Reeds vóór 1914 controleerden eenige machtige concerns de ertsvoorraden, zoodat de Wendelgroep, Schneider, „Marine et Homécourt”, „Aciéries de Longwy”, de staalwerken van Pont-à-Mousson, enz. Het einde van den oorlog en de daarmee gepaard gaande overdracht van groote uitstekend geoutilleerde Deutsche ondernemingen in Fransche handen, kwam een nog inniger samenwerking van deze groote concerns ten goede, die vaak gezamenlijk een der vroegere Deutsche werken overnamen, zoodat bijv. „Marine et Homécourt” tezamen met „Pont-à-Mousson” de bekende Rombacher Hüttenwerke, enz. De centrale organisatie, die de gezamenlijke Fransche ijzer- en staalindustrie controleert, is het „Comité des Forges”, dat alle sociale, fiscale en technische kwesties behandelt.

De concentratie in de sterk ontwikkelde chemische industrie van Frankrijk is daarentegen nog zeer jong en dateert in hoofdzaak van 1919. De chemische industrie van Frankrijk wordt tegenwoordig door twee groote concerns beheerscht, namelijk de grootste Fransche onderneming op dit gebied, de „Société de Saint-Gobin Manufactures des Glaces et des Produits chimiques de Sain-Gobin, (Chauney et Cirey)” en de „Etablissements Kuhlmann”. Ten einde een beeld te geven van den wijdvertakten opbouw van een dergelijke onderneming, zij vermeld, dat de „Saint-Gobin”, talrijke chemische fabrieken van elke soort in Frankrijk en ook in het buitenland heeft, eigen mijnen bezit en voorts in het kapitaal van een groot aantal andere ondernemingen heeft deelgenomen. Het aan-

¹⁾ Deze beschouwingen zijn voor het grootste deel ontleend aan Kartell-Rundschau, 1929, Heft 4.

tal eigen bedrijven bedraagt meer dan veertig, waarvan, zooals reeds gezegd, vele in het buitenland.

Hoewel de St. Gobain in de productie van chemicaliën een belangrijke plaats inneemt, valt het zwaartepunt van deze onderneming toch op de glasfabricatie. Groot is haar invloed ook in Duitschland in het spiegelglassyndicaat.

De „Etablissements Kuhlmann” beheerschen speciaal de geheele verfstoffenindustrie van Frankrijk. Kenmerkend is eveneens, dat ook deze onderneming met haar 18 fabrieken gedeeltelijk met „Saint Gobin”, gedeeltelijk met een groot aantal andere zeer aanzienlijke ondernemingen samenwerkt. Bij de fabricatie van fijne chemische fabricaten heeft sedert verleden jaar slechts nog één firma de overhand en wel de „Usines du Rhône”, bij de fabricatie van stikstof, synthetische ammoniak en industriele gassen de „Air Liquide” met ongeveer veertig fabrieken in Frankrijk en in het buitenland; de lijmfabricage is in handen van Kuhlmann en de „Société des Produits chimiques Coignet”, de kaliproductie wordt voor twee derden door den Franschen staat en voor de rest door één enkele firma gecontroleerd. Zelfs bij de nevenbedrijven van de chemische industrie van Frankrijk vindt men een sterke concentratie. Zoo wordt bijv. sedert eenige jaren de geheele Fransche bleek- en verfijverheid door de „Blanchisserie et Teinturerie de Thaon” beheerscht, die in Frankrijk en België ongeveer 50 fabrieken bezit.

De „Péchiney” en de „Société d'Electro-Chimie d'Ugine”, die gezamenlijk de verkooporganisatie „l'Aluminium français” hebben opgericht, beheerschen de Fransche aluminium industrie. Ten slotte zij, wat de eigenlijke chemische industrie van Frankrijk betreft, nog gewezen op haar binnenlandsche organisatie, namelijk op het „Comité des Industries chimiques de France”, dat volgens het voorbeeld van het „Comité des Forges” werd opgericht en dat bij de onderhandelingen met de I. G. Farben-Industrie als vertegenwoordiger van de Fransche chemische industrie optrad. In dit verband behoort ook nog het plan van een „Maison de Chimie” te Parijs genoemd te worden; de voor dit plan geschonken bedragen beloopt reeds meer dan Frs. 20 millioen; de stichting zal speciaal als internationale vraagbaak dienen.

De Fransche electricische industrie wordt door 3 of 4 groepen beheerscht. Van het meeste belang zijn de bekende Thomson-Houston onderneming en de „Société Alsacienne de Constructions mécaniques”, die tezamen met de onlangs opgerichte dochteronderneming „Alsthom” meer dan de helft van de geheele Fransche productie controleeren. De Thomson-Houston is een wijdvertakte onderneming met veel deelnamen, waarvan eenige geheel gecontroleerd worden. Zij werkt samen met de „Union d'Electricité”, met de „Compagnie générale d'Electricité”, met de „Constructions électriques de Jeumont”, met de firma Schneider, met de speciaal in Centraal Europa werkende „Union européenne industrielle et financière”, enz.

Op het gebied van kunstzijde controleeren in Frankrijk twee groepen de geheele productie, namelijk de Givet- of Bernheimgroep en de Viscose- of Carnot-groep. Dat bij deze moderne en internationale industrie de verbanden tusschen de staten onderling, waaronder die met Deutsche ondernemingen, zeer nauw zijn, behoeft nauwelijks vermeld te worden¹⁾.

Ten slotte willen wij nog op de concentratie van de Fransche scheepvaart wijzen, die tegenwoordig door eenige groote concerns wordt gecontroleerd, waaronder in de eerste plaats de „Compagnie générale transatlantique”, die kortgeleden met de „Chargeurs réunis” onder den naam „Union française d'Armement”

¹⁾ Voor uitvoerige gegevens betreffende de kunstzijde-industrie verwijzen wij naar E.-S.B. van 7 Aug. jl. (Red.)

een verstrekkende overeenkomst heeft gesloten. De „Chargeurs réunis” hunnerzijds werken met de „Compagnie de Navigation sud-atlantique” en de „Société générale de Transport à Vapeur de Marseille” samen en verder met het op 3 na grootste concern de „Messageries Maritimes”, dat zijnerzijds wederom nauw verbonden is met andere ondernemingen op dit gebied.

Dit zijn de voornaamste trekken van de tegenwoordige concentratie in de Fransche industrie. Het is uiteraard ondoenlijk, om op alle bijzonderheden nader in te gaan. Van beteekenis is evenwel, dat hieruit blijkt, dat ook in Frankrijk in de laatste jaren de concentratie-gedachte meer en meer veld wint.

Indexcijfers van groothandelsprijzen.

„The Economist” schrijft: Gedurende de maand Augustus daalde het gemiddeld niveau van groothandelsprijzen, volgens ons indexcijfer berekend, 1/10 pCt., welke daling geheel moet worden toegeschreven aan de lagere prijzen voor granen en vleesch. De jongste veranderingen van elke groep blijken uit de volgende tabel:

	Gemiddelde 1927 = 100				
	Aug. 1928	Mei 1929	Juni 1929	Juli 1929	Aug. 1929
Granen en Vleesch....	100.4	92.6	95.1	103.5	101.3
Andere voedings en genotmiddelen.....	92.6	84.3	84.1	84.7	86.2
Weefstoffen.....	105.2	94.9	92.7	91.6	91.7
Delfstoffen.....	90.7	95.7	96.3	96.1	96.3
Diversen.....	95.8	89.5	89.3	91.0	91.0
Totaal.....	97.0	91.5	91.7	93.7	93.6

Bovenstaande gegevens toonen aan, dat de daling in de groep „Granen en Vleesch” in hoofdzaak werd goedge maakt door een stijging van de prijzen voor „Andere Voedings- en Genotmiddelen”, terwijl „Weefstoffen” en „Delfstoffen” een geringe stijging vertoonden. De groep „Diversen” onderging per saldo geen verandering. De derde tabel vertoont de veranderingen van ons indexcijfer in elke groep en voor elk artikel, in vergelijking met Juli 1929 en Augustus 1928.

Bij de groep „Granen en Vleesch” vond de belangrijkste prijsstijging plaats bij de aardappelen, terwijl Argentijnsch rundvleesch en Engelsch schapenvleesch eveneens duurder waren. Hiertegenover daalden graan en meel in prijs en was Engelsch rundvleesch veel goedkoper. Van de groep „Andere Voedings- en Genotmiddelen” steeg thee aanzienlijk in prijs evenals boter. Suiker gaf een daling te zien. Bij de „Weefstoffen” werden de hoogere cijfers voor jute en zijde gecompenseerd door lagere voor wol en vlas. Bij de groep „Delfstoffen” waren de voornaamste kenmerken hoogere prijzen voor koper en lood en lagere voor tin. Wat de groep „Diversen” betreft, gaven lijnolie en leder een prijsstijging en rubber een prijsdaling te zien.

De volgende tabel toont ons indexcijfer, uitgedrukt als een percentage van het gemiddeld niveau van 1913:

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen	Totaal
1913	100	100	100	100	100	100
Gemiddelde 1924..	168.5	215.8	214.7	149.3	122.6	166.2
1925..	168.4	204.2	194.6	139.8	126.2	169.9
1926..	151.7	195.3	152.6	149.8	120.7	149.4
1927..	147.6	202.2	157.0	125.1	116.1	143.7
1928..	152.9	189.7	165.0	115.2	111.2	140.9
Einde Aug. 1928..	148.2	187.3	165.1	113.4	111.2	139.4
Jan. 1929..	142.7	180.8	159.0	118.6	105.9	136.1
Feb. „	149.3	179.0	156.8	120.6	106.1	137.3
Maart „	148.9	176.5	158.2	124.7	106.1	138.1
April „	146.2	174.9	151.8	120.9	104.5	135.0
Mei „	136.6	170.5	149.0	119.7	103.9	131.5
Juni „	140.3	170.1	145.5	120.4	103.6	131.7
Juli „	152.7	171.3	143.8	120.2	106.6	134.6
Aug. „	149.5	174.3	143.9	120.4	105.6	134.5

	Indexcijfer Toe-(+) of afnem(-) in perc. vergeleken met			Indexcijfer Toe-(+) of afnem(-) in perc. vergeleken met			Indexcijfer Toe-(+) of afnem(-) in perc. vergeleken met	
	vor. maand	vorig jaar		vor. maand	vorig jaar		vor. maand	vorig jaar
Tarwe (buitenl.) ...	- 9,6	+ 22,5	Katoen (Am.)	- 0,2	+ 1,0	Hout (Eng.)
„ (Eng.)	- 2,9	+ 12,0	„ (Egypt.)	+ 0,9	- 8,5	„ (Zweedsch)
Meel	- 9,2	+ 12,9	Garen	+ 1,7	- 3,2	Cement	- 13,0
Gerst	- 28,0	Laken	+ 1,0	- 3,6	Huiden	- 0,9	- 35,6
Haver	- 13,0	- 10,7	Wol (Eng.)	- 20,7	Leder	+ 5,0	- 27,6
Mais	- 8,4	+ 0,7	„ (Austr.)	- 2,6	- 17,4	Benzine No. 1	+ 14,8
Rijst	+ 10,9	„ (tops)	- 5,4	- 31,4	Petroleum	+ 14,3
Aardappelen	+ 25,0	- 9,1	Zijde	+ 2,4	- 6,7	Stookolie	- 3,6
Rundvleesch (Eng.) ..	- 18,0	+ 1,5	Vlas	- 2,9	- 30,3	Lijnolie	+ 4,1	+ 33,3
„ (Arg.)	+ 7,0	- 3,0	Hennep	- 1,9	+ 1,3	Talk	+ 2,7
Schapenvl. (Eng.) ..	+ 9,8	+ 12,4	Jute	+ 5,0	- 13,3	Rubber	- 6,8	+ 13,9
„ (N. Z.)	- 11,4	Weefstoffen	+ 0,1	- 12,8	Soda
Varkensvl. (Deensch)	- 1,6	+ 12,8	Ruw-IJzer	+ 9,8	Amm. Sulphaat
Granen en Vleesch ..	- 2,1	+ 0,9	Stalen rails	Creosoot	- 38,9
Thee	+ 20,8	- 2,3	IJzeren staven	+ 4,9	Diversen	- ..	- 5,0
Koffie	- 1,2	- 9,2	Tin (platen)	+ 0,7	+ 2,1			
Cacao	+ 0,8	- 7,5	Kolen (Welsch)	+ 3,9			
Rietsuiker	- 3,2	- 11,8	„ (Dur. Gas.)	+ 11,9			
Bietsuiker	- 4,9	- 13,8	„ (huisbrand)	+ 8,1			
Kaas (Can.)	+ 0,5	- 9,0	Lood	+ 2,1	+ 10,0			
Boter (Deensche) ...	+ 7,6	- 1,6	Tin	- 2,2	- 2,4			
Kokosolie	+ 1,4	- 9,0	Koper	+ 1,9	+ 18,2			
Tabak	+ 2,3	Ongez. Zink	- 0,8	+ 1,3			
Andere voedings- en Genotmiddelen ...	+ 1,8	- 6,9	Delfstoffen	+ 0,2	+ 6,2			

Berekend als een percentage van het gemiddelde niveau van 1924 bedraagt ons indexcijfer einde Augustus 80.8. Dit beteekent een daling van bijna 3.5 pCt. in vergelijking met de overeenkomstige maand van verleden jaar.

Voorts volgt hier nog een overzicht van het prijsverloop in een aantal belangrijke landen.

	Ver. Staten ¹⁾	Frankrijk	Italië	Duitsch- land ²⁾	Zwitserland	Zweden	Nederlands ³⁾	Japan
Novemb. 1913	100 ⁴⁾	100 ⁶⁾	100	100	100 ⁷⁾	100	100	100
Novemb. 1918	..	358	438	367	392	214
Hoogste 1920	..	591	679	..	325	366	297	322
Decemb. 1923	101 ⁵⁾	458	577	..	183	160	154	211
Decemb. 1924	98 ⁵⁾	489	553	137 ⁵⁾	..	162	156	206
Decemb. 1925	103 ⁵⁾	555	646	142 ⁵⁾	..	161	155	202
Decemb. 1926	100 ⁵⁾	703	654	134	145	149	145	179
Decemb. 1927	97	604	483	140	146	148	151	168
Juli 1928	98	624	488	142	144	150	148	169
Augustus	99	617	486	142	144	149	144	170
September	100	620	488	140	144	146	145	174
October	98	617	492	140	145	145	146	174
November	97	626	495	140	145	145	148	173
December	97	624	497	140	144	145	148	174
Januari 1929	97	630	496	139	143	144	146	172
Februari	97	638	498	139	143	145	146	171
Maart	98	640	499	140	142	144	147	171
April	97	627	493	137	140	141	144	170
Mei	96	623	485	136	139	140	142	169
Juni	96	610	480	135	139	139	141	168
Juli	..	613	..	138	143

¹⁾ Bureau of Labour. ²⁾ Stat. Reichsamt. ³⁾ Sedert 1922 gebaseerd op 48 artikelen. ⁴⁾ 1926 = 100. ⁵⁾ Jaargemiddelde. ⁶⁾ Sedert October 1923: Juli 1914 = 100. ⁷⁾ Midden 1914 = 100.

De volgende opmerkingen zijn ontleend aan de desbetreffende maandpublicatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek en hebben betrekking op de Nederlandsche indexcijfers met basis 1913 = 100.

Bij beschouwing der indexcijfers over Juli 1929 in vergelijking met die der vorige maand, blijkt, dat zowel het algemeen indexcijfer als dat der voedingsmiddelen gelijk is gebleven.

Tegenover een prijsstijging van 17 artikelen (w.o. 14 voedingsmiddelen) met in totaal 113 punten (w.o. tarwe met 14, mais met 19, eieren met 10 en lijnolie met 18 punten) staat een prijsdaling van 12 artikelen (w.o. 7 voedingsmiddelen) met in totaal 108 punten (w.o. hooi met 26, zemelen met 39 en paardehuiden met 10 punten). In pCt. van de prijzen van Juni jl. zijn de stijgingen voor tarwe 11.2, rogge 3.3, gerst 1.8, mais 13.5, rijst 3.6, macaronie 2.7, suiker 3.5, peper 0.5, alcohol 0.3, rundvleesch 1.9, varkensvleesch 2.0, eieren 7.5, melk 5.6, kaas 3.3, lijnolie 14.1, tin 5.7 en hars 4.7,

en de dalingen voor hooi 12.1, haver 0.8, zemelen 20.9, aardappelen 4.6, groene erwten 1.4, thee 1.3, cacao 0.6, zwavelzure ammoniak 13.3, terpentijn 1.6, hennep 1.1, paardehuiden 7.7 en runderhuiden 6.7.

BOEKAANKONDIGING.

De ontwikkeling der Arbeidsbemiddeling in Nederland, door Mr. Dr. G. J. Goedhart en Mr. A. Roeterink. Uitgave H. J. W. Becht, Amsterdam. (Prijs ingen. f 2,90).

Wij leven in een tijd, waarin de meest gewone zaken sterk worden overschat. Zoo is het o.a. met de arbeidsbeurs. De heer Detiger heeft in een brochure over de vraagstukken van de arbeidsmarkt deze instelling als één der beste barometers voor de economische conjunctuur aangeduid. Anderen doen het voorkomen, alsof in het belang van de werkloosheidsvoorziening wettelijke regeling van de arbeidsbeurzen onontbeerlijk is.

Indien men een dergelijke overschatting aantreft bij personen, die in en om de arbeidsbeurzen verkeerren, doet het weldadig aan van een boekwerk als de *Ontwikkeling der Arbeidsbemiddeling in Nederland* kennis te nemen. De schrijvers, de heeren Mr. Dr. G. J. Goedhart en Mr. A. Roeterink, hebben zich, evenals Prof. van Blom, die een voorwoord tot hun beschouwingen leverde, voor overdrijving weten te hoeden. Anders dan hun uitgever, die in zijn prospectus de meening tot uitdrukking brengt, dat het vraagstuk der arbeidsbemiddeling door het op 1 Maart jl. bij de Tweede Kamer ingediende ontwerp Arbeidsbemiddelingswet 1929 meer dan ooit in het centrum der belangstelling is komen te staan.

Laat ons hiertegenover dadelijk ons gevoelen plaatsen, dat in de arbeidsbeurs een nuttig instituut ziet, welker beteekenis voor een vlotte voorziening in de behoeften van de arbeidsmarkt niet behoort te worden overschat.

Deze zienswijze belet ons allerminst de verschijning van het boek van de heeren Goedhart en Roeterink met vreugde te begroeten.

Het arbeidsrecht is een deel van het Nederlandsche recht dat door de commentatoren het slechtst is verzorgd. Een de geheele materie omvattend werk van eenige beteekenis ontbreekt. Zooveel te gelukkiger prijzen wij ons, dat langzamerhand eenige boekwerken zijn verschenen, die althans eenige onderdeelen

van het Nederlandsche arbeidsrecht behandelen. En thans is een frisch werk over de arbeidsbemiddeling hieraan toegevoegd.

Intusschen stelt het voor ons liggend boekwerk nog eens duidelijk in het licht, welk een geweldige moeilijke taak het is, om een in alle opzichten bevredigende wetenschappelijke verhandeling over een stuk arbeidsrecht te leveren. De als kleine paddenstoelen alom opschietende litteratuur doet menigeen voor deze omvangrijke taak terugschrikken. Wat toch is het geval? De ontelbare organisaties van belanghebbenden laten in hun maand- of weekbladen over economische en sociale vraagstukken onafgebroken een nu eens helder dan weer duister licht uitstralen. En om nu dit heldere licht te kunnen opsporen is een geregelde kennismaking van al die tijdschriften vereischt. Wie zal het den schrijvers dan ook euvel duiden, indien zij hier en daar een lichtbron onopgemerkt zijn voorbijgegaan.

* * *

Wij meenen te mogen vaststellen, dat de schrijvers zich op degelijke wijze van de op zich genomen taak hebben gekwet. Zij hebben een lezenswaardige aanwinst voor onze bibliotheek geleverd. In een zestal hoofdstukken, waarvan het zesde niet anders dan de teksten van het Regeeringsontwerp-arbeidsbemiddelingswet en het contra-projet van de schrijvers bevat, hebben zij de stof op overzichtelijke wijze verdeeld. Voorop gaat de geschiedenis van de openbare arbeidsbemiddeling hier te lande. Deze studie behoort zeker niet tot het minst lezenswaardige gedeelte van het werk. In een tweede hoofdstuk volgt een overzicht van de openbare arbeidsbemiddeling tijdens en na den oorlog, waarin wij tot ons leedwezen de enquête van de werkgeversorganisaties „De werkgevers en de openbare Arbeidsbemiddeling” onvermeld zien.

Het derde hoofdstuk bespreekt het ontwerp Arbeidsbemiddelingswet 1929, dat in enkele opzichten de instemming van de schrijvers niet kan verwerven. In het bijzonder meenen zij, dat de lasten van de arbeidsbeurzen geheel voor rekening van het Rijk behooren te worden gebracht.

Voofts breken zij den staf over de arbeidsbemiddeling uit winstbejag, ja zelfs richt hun verzet zich tegen de mogelijkheid, die de wet openlaat, dat naast openbare, daarmede gelijkgestelde, particuliere plaatsingsbureaux, zonder winst oogmerk, blijven bestaan.

Na een vergelijking van de wetgeving van Nederland met die van andere landen, waaraan het vierde hoofdstuk is gewijd, wordt ons in het volgende hoofdstuk een en ander omtrent de houding van de openbare arbeidsbemiddelingsorganen onder bepaalde omstandigheden medegedeeld. Lang staan de schrijvers stil bij de vraag, welke houding de beurs bij staking en uitsluiting moet aannemen. Evenzeer houden zij zich bezig met de houding, die de beurs tegenover het door den werkgever geboden loon behoort aan te nemen.

Het uitgangspunt van de schrijvers is beslissend voor het antwoord op deze vragen.

Zij omschrijven in het begin van hun werk de economische taak van de arbeidsbeurs als het gemakkelijk van het contact tusschen vraag naar en aanbod van arbeidskrachten. Welnu, daaruit vloeit vanzelfsprekend voort, dat de beurs in tijden van staking en uitsluiting moet doorbemiddelen, zij het ook onder mededeeling aan den betrokkene van het bestaan van een conflict.

In betrekking tot de loonen maken de schrijvers een onderscheid voor het geval de betrokken werkgever door een collectieve arbeidsovereenkomst gebonden is of niet. In het eerste geval willen zij de loonen van de collectieve arbeidsovereenkomst door de arbeidsbeurs als richtsnoer zien aanvaard. De gedachte om de werkingssfeer van de C.A.O. tot niet-leden van de contracteerende vereenigingen uit te strekken, vindt bij de schrijvers geen steun.

Wij vragen ons intusschen af of het in de practijk

vooral ten aanzien van de arbeiders wel mogelijk zal zijn om na te gaan of zij door een collectieve arbeidsovereenkomst gebonden zijn of niet. Immers, is dit het geval, dan zal in den gedachtengang van de heeren Goedhart en Roeterink bemiddeling tegen een lager loon achterwege moeten blijven. De N. R. C. heeft er in zijn nummer van 20 Maart 1929 terecht op gewezen, dat de arbeidsbeurzen alleen ten koste van een vrij omvangrijke administratie erin kunnen slagen zich ervan te vergewissen voor welke arbeiders een bepaalde C.A.O. geldt.

Wij hebben dit gedeelte van het werk met groot genoegen gelezen. In menige passage leveren de schrijvers een pittige argumentatie voor hun standpunt. Een enkel voorbeeld slechts. Indien zij zich afvragen of het al dan niet juist moet worden geacht de bemiddeling te binden aan de bijv. ter plaatse geldende arbeidsvoorwaarden, beantwoorden zij deze vraag ontkennend, vnl. op dezen grond, dat de vaststelling van wat als een ter plaatse geldend loon moet worden aangemerkt, uitermate moeilijk is. Gaat de beurs er niettemin toe over, dan moet zij noodgedwongen tot willekeurige beslissingen komen.

Zulke klemmende betoogen treffen wij herhaaldelijk aan. En vandaar, dat wij tot besluit van deze aankondiging de schrijvers gaarne complimenteeren met den door hen verrichten arbeid. Wij vermoeden, dat dit nieuwe boek over de arbeidsbemiddeling bij velen, die het Nederlandsch arbeidsrecht ter harte gaat, een gretig onthaal zal vinden.

Mr. A. N. MOLENAAR.

ONTVANGEN BOEKEN.

Effektenbörse und Volkswirtschaft, No. 6 van Münchner Volkswirtschaftliche Studien (Verlag von Gustav Fischer, Prijs Mk. 12.—).

Deze studie, met een voorwoord van Prof. Dr. Adolf Weber, bevat drie wetenschappelijke verhandelingen over de beteekenis van de effectenbeurzen voor het economisch leven.

In de eerste verhandeling over: „Effektenmarkt und Konjunkturverlauf” van Dr. R. Gunzert, die weder uit twee gedeelten bestaat, wordt in het eerste gedeelte gepoogd, de positie van de effectenbeurs in een periode van teruglopende conjunctuur weer te geven en te verklaren om daarna in het tweede gedeelte te onderzoeken, hoe de effectenbeurs en de conjunctuurgolven op het economisch leven inwerken. In verband met de ingewikkelde structuur van de effectenbeurs, gaat een tamelijk uitvoerige inleiding vooraf, die evenwel voor een goed begrip van het eigenlijke onderzoek onontbeerlijk is.

De tweede bijdrage van Dr. B. Benning, handelt over: „Der Schwarze Freitag”, de in de Duitse financiële geschiedenis, historisch geworden Vrijdag van 13 Mei 1927, toen door een communiqué van de Berliner Stempelvereinigung, een geweldige koersdaling over de geheele linie op de Berlijnsche beurs volgde. In deze studie wordt de economische beteekenis van dezen maatregel naar voren gebracht.

De derde bijdrage over: „Die Neugestaltung des Effektertermingeschäfts” van Dr. E. Veesenmayer behandelt de organisatie en structuur van de effectenzaken op termijn sedert October 1925, waarbij speciaal de aandacht wordt geschonken aan de „Liquidationskassen” en de „Mediolidation.”

De waarde van deze studies, die elkander wederzijds aanvullen, wordt nog verhoogd, doordat de schrijvers jarenlange ervaring in het bankvak hebben.

Société des Nations, Section économique et financière: Annuaire Statistique International 1928. Genève 1929.

De eerste uitgave van het Annuaire Statistique International, die in 1927 is gepubliceerd ter gelegenheid van de Internationale Economische Conferentie, bevat de gegevens over 1925/1926, de tweede die over 1926/1927 en de onlangs verschenen uitgave die over 1927/1928.

Dit jaarboek verschaft zeer nauwkeurige gegevens omtrent grondgebied, bevolking (geboorte, overlijden, groei der bevolking, werkloosheid, landverhuizing), veestapel, productie (granen, weefstoffen, ertsen en delstoffen, oliehoudende zaden, kunstmest, enz.), wereldhandel, naar

waarde en naar gewicht, scheepvaart, zeevrachten, spoorwegen, automobielen, openbare financiën (korte inhoud der begrotingen, uittreksels uit de ontvangsten en uitgaven, staatsschulden).

De voornaamste bronnen, waaraan deze verschillende statistieken zijn ontleend, worden vermeld in de notities bij de tabellen. Deze bronnen dragen in de meeste gevallen een officieel karakter (nationale statistieken, statistische jaarboeken, jaarverslagen van de geneeskundige diensten, officieele volkstellingen, begrotingsstukken, enz.).

Het Institut International d'Agriculture verstrekke de landbouwstatistieken, terwijl het Bureau International du Travail, hetzij geheel hetzij gedeeltelijk, de statistieken over de schommelingen van de landverhuizing, de werkloosheid en de kleinhandelsprijzen verschaft. Ten slotte werden eenige cijfers aan verschillende publicaties van de Section Economique et Financière ontleend, waarvan men een lijst aan het slot van deze uitgave aantreft.

Las memorias diplomáticas de Mr. Foster sobre México un Prólogo de Genaro Estrada, Director del Archivo Histórico Diplomático Mexicano. México 1929; Publicaciones de la Secretaría de Relaciones Exteriores.

Rapport omtrent de enquête naar de arbeidsvoorwaarden van Kantoorbedienden.

Dit rapport, uitgegeven door de vereenigen „Mercurius”, „Sint Franciscus van Assisië” en de Ned. Ver. van Chr. Kantoor- en Handelsbedienden, bevat de resultaten van de enquête betreffende ouderdomsverzorging, werktijden, overwerk en vacantie.

MAANDCIJFERS.
RIJKSPPOSTSPAARBANK.

MEI	1927	1928	1929
Inlagen	f 10.717.459	f 11.158.013	f 12.081.333
Terugbetalingen ...	„ 11.290.302	„ 11.830.017	„ 12.420.000
Tegoed der inleggers op ultimo	„ 319.670.376	„ 327.771.110	„ 339.450.282
Nom. bedr. der uitst. staatsschuldboekjes op ultimo	„ 41.989.150	„ 42.285.400	„ 42.416.950
Spaarbankboekjes: Aantal nieuw uitgegeven	9.188	9.136	9.791
Aantal geheel afbetaald	8.193	8.548	8.637
Aantal in omloop op ultimo	2.025.456	2.053.559	2.084.250

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.
(In duizenden guldens).

	Mei 1929		Mei 1928	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Aantal rekeningen op ult ^o	144.153		133.444	
Bijgeschrijvingen	1.879.757	506.578	1.607.909	457.392
wegens:				
a. Stortingen	818.069	139.731	681.829	126.374
b. Overschrijvingen. 1. van andere rek.	1.061.556	351.751	925.953	315.128
2. van Ned. Bank.	132	15.057	127	15.858
c. And. onderwerpen		39		32
Afschrijvingen	1.179.570	510.760	1.036.142	460.042
wegens:				
a. Chèques	248.182	78.038	227.109	72.120
b. Overschrijvingen. 1. op andere rek.	921.331	351.751	799.734	315.128
2. naar Ned. Bank	1.085	80.918	955	72.744
c. And. onderwerpen	8.972	53	8.344	50
Gezamenlijk tegoed op ult ^o		98.185		88.804
Bedrag der belegging ¹⁾		76.805		70.919

¹⁾ Het bedrag, dat vroeger tegen vergoeding van rente aan de schatkist werd verstrekt, wordt tegenwoordig, voor zoover het nog niet voor vaste belegging is aangewend, tezamen met andere bedragen in rekening-courant met het Staatsbedrijf der posten en telegrafie begrepen en is daarom niet meer in het bedrag der belegging begrepen.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Disc. Wissels. 5½ 25 Mrt. '29	Zwits. Nat. Bk. 3½ 22 Oct. '25
Bk. Bel. Binn. Eff. 6 25 Mrt. '29	N.Bk. v. Denem. 5 24 Juni '26
Vrsch. in R.C. 7 25 Mrt. '29	Zweedsche Rbk 4½ 24 Aug. '28
Javasche Bank ... 5½ 22 Juli '29	Bank v. Noorw. 5½ 27 Mrt. '28
Bank van Engeland 5½ 7 Feb. '29	Bk. v. Tsjecho-Duitsche Rijksbank 7½ 25 Apr. '29
Bank v. Frankrijk. 3½ 19 Jan. '28	N. Bk. v. O'rijk. 7½ 24 Apr. '29
Belgische Nat. Bnk. 5 1 Aug. '29	N. Bk. v. Hong. 8 24 Apr. '29
Fed. Res. Bank N.Y. 6 9 Aug. '29	Bank v. Italië. 7 14 Mrt. '29
Bank van Spanje.. 5½ 19 Dec. '28	Z.-Afr. Res. bnk 6 17 Aug. '29

OPEN MARKT.

	1929				1928	1927	1914
	7 Sept.	2/7 Sept.	26/31 Aug.	19/24 Aug.	3/8 Sept.	5/10 Sept.	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc. Prolong.	5½/8-7/16	5½/16-7/16	5½/8-5/16	4½/8-5½/16	4½/16-7/16	3½/8-5/8	3½/8-3/16
Londen Daggeld ...	3¼-4½	3¼-4¾	4-5	3½-5½	2½-4¾	3-4¼	1¾-2
Berlijn Daggeld ...	8-10	8-10	4½-10	4½-9	5-9	4½-8	—
New York Daggeld ¹⁾	6-¼	6-9¼	7-9¼	6-7¼	7½-8¼	3½-4¼	1¾-2¼

¹⁾ Koers van 6 Sept. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia ¹⁾
3 Sept. 1929	2.49½	12.10	59.40	9.76½	34.68	99%
4 " 1929	2.49½	12.10	59.40	9.77	34.69	99%
5 " 1929	2.49½	12.09½	59.40	9.76½	34.68	99%
6 " 1929	2.49½	12.09½	59.40	9.77	34.68	99%
7 " 1929	2.49½	12.09½	59.41	9.76½	34.68	99%
9 " 1929	2.49½	12.09½	59.42	9.76½	34.68	99%
Laagsted.w. ¹⁾	2.49½	12.09½	59.37	9.76	34.66	99%
Hoogste d.w. ¹⁾	2.49½	12.10½	59.44	9.78	34.72	100
2 Sept. 1929	2.49½	12.10	59.41	9.76½	34.70	99%
26 Aug. 1929	2.49½	12.09½	59.41	9.76½	34.70	99%
Muntpariteit	2.48%	12.10%	59.26	9.75	34.59	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag ¹⁾	Boekarest ¹⁾	Milaan **)	Madrid **)
3 Sept. 1929	48.03½	35.17½	7.38½	1.48½	13.05½	36.75
4 " 1929	48.04½	35.15	7.38½	1.48	13.05	36.77
5 " 1929	48.04	35.15	7.38½	1.48	13.05	36.75
6 " 1929	48.05½	35.15	7.38½	1.48	13.05	36.76
7 " 1929	48.06	35.15	7.38½	1.48	—	—
9 " 1929	48.06½	35.15	7.38	1.48	13.05	36.81
Laagsted.w. ¹⁾	48.01	35.07½	7.36	1.46	13.02	36.70
Hoogste d.w. ¹⁾	48.08	35.20	7.42	1.51	13.08	36.85
2 Sept. 1929	48.04½	35.17½	7.38½	1.48	13.06	36.76
26 Aug. 1929	48.04	35.17½	7.38½	1.48	13.05	36.71
Muntpariteit	48.—	35.—	7.38	1.48	13.09	48.52½

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors ¹⁾	Buenos Aires ¹⁾	Montreal ¹⁾
3 Sept. 1929	66.85	66.42½	66.47½	6.27½	104¾	2.47½
4 " 1929	66.87½	66.42½	66.47½	6.27½	104¾	2.48½
5 " 1929	66.85	66.42½	66.45	6.27	104¾	2.48½
6 " 1929	66.85	66.45	66.47½	6.27½	104¾	2.48½
7 " 1929	66.85	66.45	66.47½	6.27½	104¾	2.48½
9 " 1929	66.85	66.42½	66.45	6.27½	104¾	2.48½
Laagsted.w. ¹⁾	66.80	66.37½	66.40	6.25	104¾	2.47½
Hoogste d.w. ¹⁾	66.90	66.50	66.52½	6.31	105	2.48½
2 Sept. 1929	66.87½	66.42½	66.47½	6.27½	104¾	2.48
26 Aug. 1929	66.87½	66.45	66.47½	6.28	104¾	2.48
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26½	105%	2.48%

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

¹⁾ Particuliere opgave.

²⁾ Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53½ en 7.21½.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden gulden. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Table with 6 columns: Data, Goud, Zilver, Circulatie, Andere opeischb. schulden, Beschikk. metaal-saldo. Rows from 7 Sept. 1929 to 25 Juli 1914.

Table with 6 columns: Data, Disconto's, Wissels, buiten N.-Ind. betaalb., Beleeningen, Diverse rekeningen, Dekkingspercentage. Rows from 7 Sept. 1929 to 25 Juli 1914.

1) Sluitpost activa. 2) Basis 2/3 metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling. 1)

Table with 6 columns: Data, Metaal, Bankbilj. in circulatie, Bankbilj. in Banking Departm., Other Securities Disc. and Advances, Securities. Rows from 4 Sept. 1929 to 22 Juli 1914.

Table with 6 columns: Data, Gov. Sec., Public Depos., Other Deposits Bankers, Other Accounts, Reserve, Dekkingsperc. 2). Rows from 4 Sept. '29 to 22 Juli '14.

1) Zie voor wijzigingen in de bankstaat de toelichting op blz. 1080 en 1081. 2) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Table with 7 columns: Data, Goud, Zilver, Te goed in het buitent., Wissels, Waarv. op het buitent., Beleeningen, Renteloos voorschot a.d. Staat. Rows from 30 Aug. '29 to 23 Juli '14.

Table with 7 columns: Data, Bons v. d. zelfst. amort. k., Diver-sen, Circulatie, Regk. Courant Staat, Zelfst. amort.k., Particulieren. Rows from 30 Aug. '29 to 23 Juli '14.

1) Bij de stabilisatie is de goudvoorraad gewaardeerd volgens de nieuwe waarde van den franc. 2) Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Table with 6 columns: Data, Goud, Daarvan bij buitent. circ. banken, Deviezen als goud-dekking geldende, Andere wissels en cheques, Beleeningen. Rows from 31 Aug. 1929 to 30 Juli 1914.

Table with 6 columns: Data, Effecten, Diverse Activa, Circulatie, Regk.-Crt., Diverse Passiva. Rows from 31 Aug. 1929 to 30 Juli 1914.

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 31, 23, 15, 7 Aug., 31 Juli '29, 31 Aug. '28, resp. 9; 48; 33; 38; 8,5; 9 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen België.

Table with 10 columns: Data 1929, Munt en metaal, Te goed in en wissels op het buitent., Goud en zilver b. d. schatkist, Binnen- en buitelandse wissels, Beleeningen op Belgische Staatsfondsen, Voorsch. afd. Staat voor ingetrokken markten, Circulatie, Schatkist, Partic. Rows from 5 Sept. to 6 Sept. 1928.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Table with 6 columns: Data, Goudvoorraad Totaal bedrag, Dekking F. R. Notes, Wettig betaalmiddel, Zilver etc., Wissels In herdisc. v. d. member banks, In de open markt gekocht. Rows from 21 Aug. '29 to 22 Aug. '28.

Table with 6 columns: Data, Belegd in U.S. Gov. Sec., F. R. Notes in circulatie, Totaal Deposito's, Gestort Kapitaal, Goud-Dekkingsperc. 1), Algem. Dekkingsperc. 2). Rows from 21 Aug. '29 to 22 Aug. '28.

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Table with 7 columns: Data, Aantal banken, Disconto's en beleen., Beleggingen, Reserve bij de F. R. banks, Totaal deposito's, Waarvan time deposits. Rows from 14 Aug. '29 to 15 Aug. '28.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 10. September 1929.

De prijzen voor tarwe ondergingen aan de Noord-Amerikaansche termijnmarkten gedurende de afgelopen week slechts matige veranderingen. Op sommige dagen trad zoowel te Chicago als te Winnipeg een kleine verlaging in, doch deze werd dan op den daarop volgende dag weder ingehaald. Er was dan ook weinig aanleiding voor groote prijsverschillen, daar geen nieuwe berichten over te velde staande oogsten verandering van betekenis in den toestand brachten. Met belangstelling worden in deze week de officieele Amerikaansche oogstberichten tegemoetgezien, waarbij de nieuwste cijfers zullen worden gepubliceerd van de geschatte opbrengsten. Nadat de particuliere berichten over de vooruitzichten in Canada langzamerhand uiterst pessimistisch waren geworden, zijn deze weder eenigszins verbeterd, daar het oogsten onder buitengewoon gunstige weersomstandigheden plaats vindt. In de 3 Prairie-provincies is men met het snijden der tarwe bijna gereedgekomen, doch het is dit jaar zeer moeilijk om een juiste schatting te maken van de opbrengst, daar de resultaten bij het dorschen in hooge mate uiteenloopen. Hoewel in vele streken de opbrengsten tengevolge van de langdurige droogte teleurstellend zijn, zijn er toch ook weder andere gedeelten van Canada, waar ze zijn meegevallen. De verschillende gedurende den laatsten tijd gepubliceerde particuliere oogstramingen geven sterk uiteenlopende cijfers. De laagste schatting voor de Prairie-provincies bedraagt slechts 200 miljoen bushels, doch andere experts schatten die opbrengst op 240 tot 271 miljoen bushels en er werd zelfs één schatting bekend gemaakt van 300 miljoen bushels. Door de Canadeesche Tarwepool wordt de opbrengst in dit jaar geschat op 272 miljoen bushels. In het vorige jaar was de opbrengst in de Prairie-provincies 511.444.000 bushels. Bij dit groote verschil in de schattingen van de opbrengst, is het niet te verwonderen, dat koopers voorzichtig zijn en er den voorkeur aan geven te wachten tot meer nauwkeurige gegevens over de uitkomsten van den Canadeeschen oogst bekend zijn. Het schijnt, dat al is de opbrengst van Canadeesche tarwe dit jaar klein, de kwaliteit zeer goed zal zijn, want bij het inspecteeren worden betere graden aan de binnenkomende tarwe toegekend dan men had gemeend te moeten verwachten. De eerste monsters, welke van den nieuwen oogst in Europa aankwamen, toonen ook zeer bevredigende kwaliteiten. In de Vereenigde Staten bedraagt het gemiddelde van verschillende particuliere ramingen van zomertarwe 212 miljoen bushels tegen een opbrengst in het vorige jaar van 323.785.000 bushels. De opbrengst van wintertarwe werd deze week van particuliere zijde geschat op 547 miljoen bushels tegen de officieele schatting van een maand geleden van 568 miljoen bushels en een opbrengst in het vorige jaar van 578.964.000 bushels. Het feit, dat de opbrengst van winter- en zomertarwe in de Vereenigde Staten en Canada klein is, was reeds geruimen tijd bekend en de gevolgen van deze kleinere opbrengsten waren reeds lang in de prijzen aan de termijnmarkten in Noord-Amerika verdisconteerd. Haussiers voeren op het oogenblik als argument voor prijsstijging de droogte in Argentinië aan, welke reeds geruimen tijd aanhoudt en slechts nu en dan onderbroken wordt door lichten regen. Men mag dan ook een kleinere opbrengst van tarwe in Argentinië verwachten dan in het vorige jaar werd binnengehaald, toen die opbrengst 38.420.000 quarters bedroeg. Reeds geruimen tijd geleden werd gemeld, dat zeker niet met een grootere opbrengst dan 37 miljoen quarters zou moeten worden gerekend, doch nu spreekt men reeds van een opbrengst, die niet grooter dan 30 miljoen quarters zal zijn. Hiertegenover staat de meening, dat, wanneer ongeveer half September voldoende regen valt, de tarweoogst nog geen nadeelige gevolgen van de droogte zal ondervinden. Wanneer omstreeks dien tijd geen regen gevallen is en de droogte aanhoudt, zal de toestand echter precar worden: Het is een merkwaardig verschijnsel, dat, terwijl in Noord-Amerika de Argentijnsche droogte een haussefactor is, de prijzen voor tarwe aan de Argentijnsche termijnmarkten in de afgelopen week gedaald zijn. Te Buenos Aires bedroeg de verlaging voor October 60 cent per 100 KG. Te Rosario voor October 40 cent per 100 KG. Vooral gisteren was de verlaging het sterkst tengevolge van lichten regenval. Argentijnsche afladers gaan voort belangrijke hoeveelheden tarwe naar Europa te verscheppen en scherp te concurreeren tegen de Noord-Amerikaansche soorten. Importeurs in Europa zijn terughoudend en niet geneigd groote contracten af te sluiten. In verschillende landen geven de uitkomsten van de eigen oogsten

daartoe aanleiding. In Italië wordt de opbrengst dit jaar geschat op 30.800.000 quarters tegen een opbrengst in het vorige jaar van 28.600.000 quarters. In Frankrijk zijn de vooruitzichten zeer gunstig en wordt een opbrengst van over de 40 miljoen quarters verwacht tegen 35 miljoen quarters in het vorige jaar. In Duitsland is tengevolge van het zeer warme weder de opbrengst niet zoo groot als in het vorige jaar. Op het oogenblik wordt deze geschat op 15 miljoen quarters tegen een opbrengst van 17.728.000 quarters in het vorige jaar. Hierbij moet echter niet uit het oog worden verloren, dat de opbrengst van rogge aanmerkelijk grooter belooft te zijn. Deze wordt op het oogenblik geschat op 37 miljoen quarters tegen een opbrengst in het vorige jaar van 33.200.000 quarters. In de Balkanstaten is de opbrengst van tarwe wel vrij aanmerkelijk kleiner dan in het vorige jaar, doch men verwacht in die landen nu een zeer groote maïsoopbrengst, welke in het vorige jaar zeer slecht was, waardoor veel meer tarwe voor de eigen consumptie moest worden gebruikt dan in andere jaren met een goeden maïsoogst het geval is. Geregeld wordt tarwe uit de Balkanlanden naar West-Europa verkocht, terwijl Duitsland ook met eigen tarwe aan de markt is, welke vooral naar Engeland wordt verkocht. Ook zijn koopers terughoudend, in verband met de groote zichtbare voorraden van tarwe in Noord-Amerika. In de Vereenigde Staten bedraagt de zichtbare voorraad ten Oosten van de Rocky Mountains 190.911.000 bushels, hetgeen ongeveer het dubbele is van den voorraad in het vorige jaar. De boeren in de Vereenigde Staten zijn dringend met tarwe aan de markt en het daardoor ontstane groote aanbod werkt stijging der prijzen tegen.

In rogge komen slechts weinig zaken tot stand. Zoals hierboven reeds werd vermeld, verwacht Duitsland een groote opbrengst van 37 miljoen quarters, terwijl in Polen een opbrengst van 27 miljoen quarters wordt verwacht. Duitsland is geregeld aan de markt met Oostzeerogge, doch de zaken daarin zijn zeer beperkt. Dit is ook het geval met Hongaarsche en Donau rogge, welke geregeld worden aangeboden, doch waarvoor van de zijde der koopers weinig belangstelling bestaat. De opbrengst van rogge in Westelijk Canada wordt door de Canadeesche Tarwepool geschat op 11.800.000 quarters tegen 12.500.000 quarters in het vorige jaar. Ook van Noord-Amerika kwamen in den laatsten tijd zeer weinig zaken in rogge tot stand.

De prijzen voor maïs zijn in het begin der afgelopen week gestegen, hoewel de koersen in Zuid-Amerika daartoe geen aanleiding gaven en op sommige dagen zelfs een kleine verlaging aanwezen. De prijsverbetering in Europa was dan ook alleen een gevolg van vermeerderde vraag. Toen echter in de Europeesche havens verschillende booten met Plata-maïs aankwamen, waarin nog belangrijke hoeveelheden onverkocht waren, kon de verbetering geen stand houden en daalden de prijzen weder tot het niveau van ruim een week geleden. Tot de aldus weder verlaagde prijzen werd het aanbod door de consumptie opgenomen en groote voorraden worden in de aankomsthavens niet gevormd. Ook Plata-maïs op aflading is in het begin der afgelopen week eerst in prijs gestegen, doch daarna weder gedaald. Op sommige dagen werden wel flinke zaken afgesloten, doch over het algemeen was de markt rustig. Aan de termijnmarkten te Buenos Aires daalden de prijzen langzaam. Vergeleken bij een week geleden, was het slot voor maïs per October te Buenos Aires 15 cent en te Rosario 20 cent lager. Berichten over den maïsoogst in Roemenië blijven zeer gunstig luiden, hoewel tengevolge van het zeer warme weer in verschillende districten de laat gezaaide maïs niet geheel tot ontwikkeling dreigt te komen. De opbrengst wordt geschat op ongeveer 27½ miljoen quarters, waarvan een uitvoer-surplus van 11½ tot 14 miljoen quarters beschikbaar zal zijn. Tengevolge van het fraaie weder belooft de kwaliteit dit jaar zeer goed te worden, wanneer deze niet onverhoopt gedurende den oogsttijd van zwaren regen zal lijden. Afladers van Donau-maïs zijn geregeld met aanbiedingen ter verlading gedurende de najaars- en wintermaanden aan de markt en reeds werden belangrijke contracten naar West-Europa afgesloten. In Zuid-Afrikaansche maïs komen weinig zaken tot stand en het aanbod in deze maïssoort is gering. In de Vereenigde Staten verwacht men, dat het spoedig te publiceren officieele oogstrapport een verlaging van de verwachte maïsoopbrengst zal aanwijzen. Hoewel de laatste berichten spraken van voldoende regens in het Westen der Vereenigde Staten, schijnt het, dat over het algemeen de weersomstandigheden te warm en te droog zijn geweest.

De prijzen voor gerst aan de termijnmarkt te Winnipeg hebben in het begin der week eenige verlaging onder-

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	1/7 Sept. 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	1/7 Sept. 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	1929	1928
Tarwe	15.398	1.211.064	1.578.268	5.708	89.154	48.675	1.300.218	1.626.943
Rogge	3.482	149.189	154.236	—	400	—	149.589	154.236
Boekweit	128	15.084	13.001	50	480	—	15.564	13.001
Maïs	16.239	534.717	696.361	5.898	139.975	152.812	674.692	849.173
Gerst	15.820	304.961	245.679	—	3.137	4.888	308.098	250.567
Haver	1.606	136.905	135.586	—	2.746	383	139.651	135.969
Lijnzaad	656	107.067	127.486	9.664	242.370	258.684	349.437	386.170
Lijnkoek	5.397	166.255	137.412	—	250	1.184	166.505	138.596
Tarwemeel	26	59.326	73.199	1.313	20.390	25.276	79.716	98.475
Andere meelsoorten	355	12.783	9.813	—	—	—	12.783	9.813

gaan, doch later werd deze verlaging weder meer dan ingehaald. De prijzen, welke in Europa voor Amerikaanse gerst, speciaal voor Nr. 2 Barley, werden gevraagd, zijn in de afgelopen week aanmerkelijk gestegen, vooral gedurende de laatste dagen, toen Amerikaanse afladers als koopers optraden. Deze vraag van de zijde van Amerikaanse afladers had een sterke verhooging tengevolge, zoodat verscheidene guldens meer werden betaald dan waarvoor een week geleden afladers nog aan de markt waren. De vraag voor Amerikaanse gerst in Europa was niet groot, doch een verbetering daarvan wordt verwacht, wanneer de Deutsche beperkende bepalingen voor den invoer van Amerikaanse gerst zullen worden opgeheven. Naar men zegt, zou de opheffing dier beperkende bepalingen dezer dagen geschieden. In den laatsten tijd dekte Duitschland zijn gerstbehoefte grootendeels met Roemeensche gerst, welke in groote hoeveelheden werd verkocht, vooral naar de Noord-Duitsche havens. De prijzen voor Roemeensche gerst zijn, in tegenstelling met die voor Amerikaanse soorten, in de afgelopen week gedaald, nadat ze in het midden dier week verhoogingen van eenige guldens per last hadden ondergaan. Het groote aanbod van afgeladen en stoomende partijen heeft een drukkenden invloed op de prijzen gehad en vooral voor de eerste positie zijn de prijzen niet onaanzienlijk gedaald. Voor verscheping in de latere maanden van dit jaar wordt een premie gevraagd, welke in Duitschland ook geregeld wordt betaald.

Het aanbod van haver bepaalt zich in hoofdzaak tot Deutsche soorten. Zoowel Oostzee-haver alsook haver van den Beneden-Rijn en uit Beieren wordt hier geregeld aangeboden. Het is vooral de Oostzee-haver, welke hier wordt gekocht en waarin belangrijke zaken zijn afgesloten. Nadat daarvoor de prijzen in het begin der afgelopen week zijn verhoogd, is weder eenige verlaging ingetreden, waardoor die verhooging weer is verloren gegaan. Gedurende de laatste dagen zijn vele vroeger afgesloten contracten verladen, waardoor een tweede hands aanbod van spoedig verwachte partijen is ontstaan tot onder de door afladers gevraagde prijzen. Andere dan Deutsche haversoorten zijn belangrijk hooger in prijs en daarin komen practisch geen zaken tot stand.

SUIKER.

Ofschoon over het algemeen nog geen groote zaken tot stand kwamen is de ondertoon op de verschillende suikermarkten verbeterd.

Voor Amerika is dit waarschijnlijk te danken aan de meer terughoudende politiek, die de Verkoop Centrale in Cuba in den laatsten tijd aan den dag legt. Voor ruwsuiker, waarin overigens weinig omging, verbeterde de prijs van 2 $\frac{1}{16}$ tot 2 $\frac{1}{8}$ d.c. c. & fr. New-York op basis van Cuba-suiker. Op de termijnmarkt te New-York trokken de noteringen nogal aan en was het slot: Sept. 2.20; Dec. 2.24; Mrt. 2.27; Mei 2.32 en Juli 2.39, terwijl de laatste notering voor Spot Centr. 3.89 was.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen de afgelopen week 60.000 tons, de versmeltingen 58.000 tons tegen 59.000 tons in 1928 en de voorraden 608.000 tons tegen 380.000 tons.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1929	1928	1927
	Ton	Ton	Ton
Cubaproductie	5.156.315	4.037.833	4.508.521
Consumptie	108.197	80.730	97.521
Weekontv. afscheepavens ..	49.850	61.165	35.389
Totaal sedert 1 Jan. '29 ..	4.497.361	3.339.660	3.781.178
Weekexport	94.028	96.706	73.883
Tot. export sedert 1 Jan. '29	3.736.176	2.511.269	2.997.467

Voorraad afscheepavens ... 739.068 828.391 783.711
Voorraad Binnenland 572.874 618.489 643.088

Betreffende den Europ. Bietoogst kan gemeld worden, dat de afgelopen week het weder te droog is geweest en het verlangen naar doordringende regens algemeen steeds sterker wordt. De weersgesteldheid van de eerstvolgende weken zal dan ook van beslissenden invloed zijn op den uitval van den oogst, zoodat aan tot dusver uitgebrachte ramingen nog weinig waarde gehecht kan worden.

In Engeland beperkten zich de zaken in ruwsuiker ook tot een minimum. Op de Londensche termijnmarkt konden prijzen tusschen 2 $\frac{1}{4}$ en 3 d. verbeteren. Het slot voor Ruwsuiker was kalm en prijshoudend op de volgende noteringen:

Sept. Sh. 8/-, Dec. Sh. 8/6 $\frac{1}{4}$, Mrt. Sh. 8/9, Mei Sh. 9/1 $\frac{1}{2}$, Aug. Sh. 9/5 $\frac{1}{4}$.

Raffinadeurs verhoogden deze week hunne prijzen gedeeltelijk met 3 d.

De zichtbare voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1929	1928	1927
	Ton	Ton	Ton
Duitschland 1 Aug.	411.000	338.000	420.000
Tsjecho-Slowakije 1 Aug. ...	155.000	196.000	105.000
Frankrijk 1 Aug.	242.000	159.000	193.000
Nederland 1 Aug.	149.000	67.000	24.000
België 1 Aug.	93.000	71.000	39.000
Polen 1 Aug.	123.000	80.000	63.000
Engeland 1 Aug., Geimp. suiker	116.000	233.000	300.000
Idem, Binnenl. suiker	9.000	13.000	1.000
Europa	1.298.000	1.157.000	1.145.000
V. S. Atl. havens 27 Juli ..	645.000	490.000	203.000
Cubaansche havens 27 Juli	1.051.000	1.018.000	1.011.000
Idem Binnenl. (geraamd)			
27 Juli	832.000	750.000	900.000
Totaal	3.826.000	3.415.000	3.259.000

Nadat door de V.I.S.P. op Java geruimen tijd geen verkoop tot stand kwamen, werden thans zeer belangrijke afdoeningen gerapporteerd. Op basis van f 13.— voor Superieur werden ruim 300.000 tons verkocht, zoodat thans nog slechts ongeveer 250.000 tons uit oogst 1929 onverkocht zijn. Voor tweedehands suiker konden de prijzen ietwat verbeteren en waren de laatste noteringen:

Superieur ready en Sept. f 12.87 $\frac{1}{2}$; Superieur October f 13.—; Superieur November f 13.12 $\frac{1}{2}$; Hoofdsuiker ready f 11.87 $\frac{1}{2}$.

Hier telande was de markt de afgelopen week kalm, doch prijshoudend gestemd. De afdoeningen waren zeer gering, doch de prijzen konden ietwat aantrekken. Het slot was kalm op de volgende noteringen:

Sept. 12 $\frac{1}{8}$; Dec. f 13 $\frac{1}{4}$; Mrt. f 13 $\frac{1}{2}$; Mei f 13 $\frac{3}{8}$. De omzet bedroeg slechts 2100 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.

Manchester, d.d. 4 September 1929.

Sedert ons laatste marktbericht zijn prijzen voor Amerikaanse katoen geregeld de hoogte in gegaan, zoodat wij nu weer op het prijsniveau van het begin van de vorige maand zijn aangeland. De oorzaak van deze stijging schijnt de voortdurende droogte in Texas te zijn, en op het oogenblik wijst niets op lagere prijzen. Goed op de hoogte zijnde personen hebben gedurende de laatste dagen hun oogstschatting zoodanig verminderd, dat koopers met betrekking tot den stand van den oogst ongerust worden. De boll weevil richt in Texas geringe schade aan, doch in andere staten des te meer.

De zichtbare voorraad was op 1 September in Europa 2.165.000 balen tegen 2.199.000 balen op 1 Augustus. In Amerika bedroeg hij 685.000 balen tegen 760.000 balen op 1 Augustus. In Europa en in Amerika tezamen was de zichtbare voorraad dus op 1 dezer 2.850.000 balen tegen 2.959.000 balen op 1 Augustus. Hij bedroeg op 1 September 1928 — 2.900.000 balen en op 1 September 1927 — 2.606.000 balen.

De zichtbare wereldvoorraad was op 1 September 5.316.000 balen tegen 5.447.000 balen op 1 Augustus en 5.521.000 balen verleden jaar (in deze cijfers zijn niet begrepen de voorraden in het binnenland van Sao Paulo, waarvan het cijfer van 1 September nog niet bekend is, doch die op 1 Augustus bedroegen 10.448.000 balen en op 1 September 1928 — 13.018.000 balen).

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 91/- à 94/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 96/- à 98/6, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 67/6 à 69/6.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, September-verscheping, 34¼ ct.; Benkoelen Robusta, September-verscheping, 34¼ ct.; Mandheling Robusta, September-verscheping, 38½ ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, September-verscheping, 48 ct., alles per ½ K.G., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Sept.	Dec.	Maart	Mei
9 Sept.	\$ 13,95	\$ 13,72	\$ 13,15	\$ 12,88
30 Aug.	„ 14,25	„ 13,96	„ 13,35	„ 12,96
26 „	„ 14,31	„ 13,96	„ 13,40	„ 12,93
19 „	„ 14,35	„ 13,88	„ 13,39	„ 12,98

Rotterdam, 10 September 1929.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
7 Sept. 1929....	76.000	573.000	130.000	1.430.000
7 Sept. 1928....	45.000	596.000	118.000	1.488.000

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 7)	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 4)	
9 Sept. 1929	295.000	24.500	878.000	33.500	5494/512 P.
2 „ 1929	288.000	25.200	875.000	33.500	5498/512
26 Aug. 1929	269.000	25.600	991.000	33.500	5498/512
9 Sept. 1928	281.000	29.950	1.084.000	33.500	5504/512

1) In Reis.

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 1 September in duizenden balen.

	1929	1928	1927	1926	1925
Voorraad in Europa...	2.165	2.107	1.781	1.458	1.602
Stoomend (Brazilië ...	537	461	630	584	762
n. Europa (Oost-Indië.	156	172	101	137	62
	2.858	2.740	2.512	2.179	2.426
Voorraad Ver. Staten	685	793	825	832	859
Stoomend) Brazilië ...	494	409	432	596	490
naar) Oost-Indië	18	—	—	—	—
Ver.Staten	4.055	3.942	3.769	3.607	3.775
Voorr. in Pernambuco	1	2	—	—	—
„ „ Bahia	14	8	20	22	17
„ „ Victoria ..	24	119	76	—	—
„ „ Rio de Janeiro	281	266	222	293	261
„ „ Santos	865	1.099	977	1.005	1.184
„ „ Paranagua .	76	85	—	—	—
Totaal	*5.316	*5.521	*5.064	*4.927	*5.237
Op 1 Augustus.....	*5.447	*5.721	*4.842	*4.701	*5.214
Op 1 Juli	*5.338	*5.729	*4.720	*4.571	*5.085

* Niet inbegrepen de binnenl. voorraden in Brazilië.

De binnenlandsche voorraden te

	Santos	Rio de Janeiro
1 Juli 1925	1.786.000 balen	
1 Augustus 1925	1.298.000	
1 September 1925	1.892.000	
1 Juli 1926	2.833.000	
1 Augustus 1926	3.098.000	
1 September 1926	4.011.000	
1 Juli 1927	3.312.000	
1 Augustus 1927	5.289.000	
1 September 1927	7.750.000	
1 Juli 1928	11.672.000	1.180.000 balen
1 Augustus 1928	11.986.000	1.012.000 „

GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

TIN oprijzen in den per ang. ton	KATOEN for Middling locoprijzen New York per lb.	WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.	WOL gekamde Australische, Crossbred Colo- nial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.	RUBBER ⁴⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.	SUIKER Witte kristal- suiker loco R'dam/A'dam. per 100 K.G.	KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per ½ K.G.	THEE Aff. N.-I. theev. A'dam gem. pr. Java- en Suma- tratheepr. ½ K.G.	Indexcijfer v/h. Centr. B. v. d. Stat., herleid van 1913 = 100 tot 1925 = 100	Indexcijfer van The Economist, herleid 1927 = 100 tot 1925 = 100				
7/-	100,0	55,00	29,50	100,0	2/11,625	100,0	18,75	100,0	61,375	100,0	84,5	100,0	100,0
7/6	111,1	75,5	47,25	85,9	2/-	67,4	17,50	93,3	55,375	90,2	94,25	111,5	93,2
3/6	114,4	75,5	45,00	81,8	85,6	54,4	22,00	117,3	50	81,5	71	84,0	93,5
5/6	118,2	60,6	46,25	84,1	26,00	88,1	17,125	53,7	112,7	48,75	79,4	71,25	84,3
5/1	119,4	61,3	47,75	86,8	26,50	89,8	18,25	56,8	206,2	110,0	78,2	70	82,8
1/-	116,1	63,4	47,50	86,4	26,25	89,0	17,875	55,8	20,25	108,0	78,2	72,25	85,5
2/-	112,9	61,3	47,75	86,8	26,50	89,8	17,875	55,8	20,25	108,0	78,2	72,25	85,5
3/6	113,2	69,5	47,00	85,5	26,00	88,1	17,75	55,4	20,25	108,0	76,6	86,5	102,4
5/6	110,7	72,7	47,25	85,9	26,00	88,1	17,75	55,4	18,37	98,0	76,6	81,25	96,2
7/6	111,5	77,0	48,50	88,2	26,50	89,8	17,75	55,4	18,37	98,0	76,6	81,25	96,2
2/6	109,8	84,7	48,50	88,2	26,50	89,8	17,75	55,4	18,37	98,0	76,6	81,25	96,2
5/6	100,9	94,4	50,00	90,9	26,50	89,8	17,75	55,4	18,37	98,0	76,6	81,25	96,2
7/6	100,9	94,4	50,00	90,9	26,50	89,8	17,75	55,4	18,37	98,0	76,6	81,25	96,2
3/6	101,8	84,7	51,50	93,6	28,75	97,3	17,75	55,4	17,87	95,3	73,9	79,9	96,1
0/6	97,4	82,8	53,00	96,4	29,75	100,8	17,25	54,0	17,37	92,7	73,9	79,9	96,1
0/6	89,2	83,5	54,75	99,5	31,75	107,6	17,25	54,0	17,37	92,7	73,9	79,9	96,1
7/6	89,3	83,2	55,00	100,0	33,25	112,5	17,25	54,0	17,37	92,7	73,9	79,9	96,1
3/6	89,5	82,8	55,00	100,0	33,25	112,5	17,25	54,0	17,37	92,7	73,9	79,9	96,1
0/6	88,1	81,8	55,50	100,9	31,75	107,6	17,25	54,0	17,37	92,7	73,9	79,9	96,1
3/6	83,4	75,5	53,00	96,4	31,25	105,9	17,25	54,0	17,37	92,7	73,9	79,9	96,1
0/6	80,9	83,0	51,75	94,1	30,00	101,7	17,25	54,0	17,37	92,7	73,9	79,9	96,1
3/6	81,9	79,8	47,00	85,5	29,00	98,3	17,25	54,0	17,37	92,7	73,9	79,9	96,1
0/6	84,8	83,7	46,25	84,1	27,25	92,4	17,25	54,0	17,37	92,7	73,9	79,9	96,1
7/6	88,8	85,6	47,25	85,9	27,50	93,2	17,25	54,0	17,37	92,7	73,9	79,9	96,1
0/6	87,2	88,0	46,25	84,1	28,00	94,9	17,25	54,0	17,37	92,7	73,9	79,9	96,1
7/6	84,9	86,9	46,75	85,0	28,75	97,3	17,25	54,0	17,37	92,7	73,9	79,9	96,1
1/6	85,0	86,5	44,25	80,5	27,75	94,1	17,25	54,0	17,37	92,7	73,9	79,9	96,1
3/6	84,4	81,4	44,00	80,0	27,50	93,2	17,25	54,0	17,37	92,7	73,9	79,9	96,1
0/6	79,2	88,0	43,25	78,6	27,25	92,4	17,25	54,0	17,37	92,7	73,9	79,9	96,1
7/6	75,3	83,4	41,50	75,5	26,25	89,0	17,25	54,0	17,37	92,7	73,9	79,9	96,1
0/6	76,5	80,6	40,00	72,7	25,75	87,3	17,25	54,0	17,37	92,7	73,9	79,9	96,1
7/6	79,9	86,5	38,75	70,5	24,75	83,9	17,25	54,0	17,37	92,7	73,9	79,9	96,1
0/6	80,4	80,0	37,00	67,3	24,00	81,4	17,25	54,0	17,37	92,7	73,9	79,9	96,1
7/6	78,8	82,6	36,00	65,5	24,00	81,4	17,25	54,0	17,37	92,7	73,9	79,9	96,1
0/6	78,4	82,6	36,00	65,5	24,00	81,4	17,25	54,0	17,37	92,7	73,9	79,9	96,1

1) Dige officieele noteeringswijze (Jan. 1928). 2) = Malting vóór de invoering van de huidige offic. noteeringswijze (Jan. 1928). 3) Jaar- en maandgemiddelden afgerond op ¼ pence. 4) 3 Sept. 5) 6 Sept. 6) 7 Sept.

1 September 1928	13.018.000 balen	992.000 balen
1 Juli 1929	8.785.000 "	136.000 "
1 Augustus 1929	10.448.000 "	317.000 "

COPRA.

De markt was gedurende de afgelopen week zeer vast gestemd: Fabrikanten toonden belangrijk meer belangstelling, waartegenover echter ook tamelijk ruim aanbod bestond. Het slot is zeer vast: voor Ned.-Ind. fms. op alle termijnen zijn er verkoopters tot f 28.—, voor Mixed Ned.-Ind. Copra tot f 26%.

IJZER.

De Continentale ruwijzermarkt vertoonde in de afgelopen veertien dagen zoo goed als geen verandering. De stemming is kalm, evenals op de Cleveland markt, waar de invloed van de vakantie nog niet geheel verdwenen is.

De staalmarkt is buitengewoon stil en de prijzen zijn zwak.

STEENKOLEN.

De onderhandelingen in Engeland met betrekking tot de vorming van inter-district organisaties voor den verkoop van kolen duren voort. In Northumberland komt oppositie, wijl men gelooft, dat het systeem zal leiden tot exportprijzen, die zoo hoog zullen zijn, dat men den strijd tegen Polen niet meer op kan nemen en daarom wordt er reeds gesproken van een aparte belasting van de binnenlandsche kolen met 3 d., teneinde export mogelijk te maken. Ook wordt er gefluisterd, dat men in Engeland zijn voelhorens uitsteekt, teneinde na te gaan of in dit stadium van de zaken iets te bereiken valt door afspraken met de Deutsche producenten.

De prijzen zijn als volgt:

Northumberland Ongezeefde	f 11.25
Durham Ongezeefde	12.50
Cardiff 2/3 large 1/3 smalls	13.—
Schotsche gezeefde (Prime Lothians)	11.50
Yorkshire gewassen Doubles	13.25
Westfaalsche Veförder	13.—
" Vlamstukken I	14.—
" Smeenootjes	13.50
" Gasvlamförder	12.75
" Gietokes	17.—
Hollandsche Eierbriketten	15.—

alles per ton van 1000 KG. franco station Rotterdam/Amsterdam.

Ongezeefde bunkercolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 11.25.

Markt prijshoudend.

VRACHTENMARKT.

Graan van Noord-Amerika. De vraag naar scheepsruimte was in de afgelopen week wederom zeer gering en zeer lage vrachten werden in uitzicht gesteld. De eenige afsluiting betreft een boot van 35.000 qtrs. van Montreal naar Antwerpen of Rotterdam per September/October tegen \$ 0.11 naar één en \$ 0.11½ naar beide havens, met de optie Hamburg/Bremen tegen \$ 0.12 zwaar graan, optie volle lading gerst tegen \$ 0.01 extra. Deze cijfers kunnen waarschijnlijk voor dezelfde posities met een halven cent verhoogd worden, terwijl voor een volle lading gerst \$ 0.14 naar Rotterdam direct per 28 October/15 November geboden wordt. Van de *Northern Range* was geen vraag.

Noord-Pacifc. Voor de eerstkomende maanden zijn afsluitingen nog onmogelijk gebleken. Zelfs voor handige booten, welke 28/- van Portland of Puget naar U.K./Continent wilden accepteren, hadden bevrachters geen belangstelling. Voor het nieuwe seizoen vinden reeders het laatst geaccepteerde cijfer voor October/November laden van Vancouver, hetwelk herhaald zou kunnen worden, thans niet aanlokkelijk genoeg meer.

La Plata. Er vonden slechts zeer weinig afsluitingen plaats en de verkregen cijfers waren lager dan die der voorgaande week. Er is nog een aantal zeer prompte booten onbevracht en deze hebben de grootste moeilijkheid lading te krijgen. Een spotprompte boot van 5500 tons werd van de Bovenrivier naar U.K./Continent tegen 16/9 bevracht en heeft de optie 2 havens Noord-Spanje, Portugal en Middellandsche Zee tegen de gewone extra-vracht toegestaan. Een 7500 tonner heeft daarentegen per tweede helft September 17/3 van de Bovenrivier naar U.K./Continent kunnen bedingen, terwijl een 7000 tonner met 15 October cancelling 16/6 naar Londen, Hull of Liverpool geaccepteerd heeft. Een groote boot van 8500 tons lading per 1/20 October is verder van de Bovenrivier naar U.K./

Continent tegen 19/- afgesloten, met de optie Valencía tegen 20/-. Van Santa Fé zijn buitendien-nog 6000 ton, 10 pCt., per medio September naar Bergen/Stockholm Range tegen 19/6 gedaan.

Suiker van West-Indië. Deze markt is zeer flauw en er valt geen enkele afsluiting te vermelden. Binnenkort is echter zeer waarschijnlijk een behoorlijke vraag te verwachten.

Chilisalpeter. Door de ongunstige La Plata vrachtenmarkt konden de salpeterbevrachters wederom scheepsruimte naar Chili trekken. De vraag betrof in hoofdzaak booten van gemiddelde grootte, en een 5000 tonner, welke in ballast van Santa Fé gaat, is tegen 29/- naar Granville direct bevracht voor 10/30 September laden. Verder werden afgesloten 2 booten van 6100 en 6800 tons per September/October, alsook een 7000 tonner voor October laden op basis van 24/6 naar Bordeaux/Hamburg Range met de opties Noord-Spanje, Middellandsche Zee en Alexandrië tegen de gewone extra-vrachten.

Voor lijnruimte bestond heel weinig belangstelling; er werden slechts 3000 tons naar Duinkerken/Hamburg range tegen 22/6, minus 2½ pCt. adres-commissie, geboekt.

Van *Burmah* was geen vraag naar ruimte.

Donau. Een groot aantal booten werd per September/October tegen de onveranderde cijfers van 18/3 naar Antwerpen/Hamburg Range, 17/9 naar Antwerpen of Rotterdam voor 5/6000 ton en tegen 3 d. minder voor 7000 ton lading, afgesloten. Van de Kusthavens is tegen 13/3 naar Antwerpen/Hamburg range en 13/- naar Antwerpen of Rotterdam bevracht.

Zwarte Zee. Van de Zwarte Zee werd een boot van 5500 ton, 10 pCt., per October tegen 15/- naar het Continent met de gebruikelijke opties opgenomen. Dit kan herhaald worden.

Middellandsche Zee. De vrachten waren ongewijzigd. Scheepsruimte was tamelijk schaarsch. De volgende erts-ladingen werden afgesloten: Melilla/Rotterdam 5/1½ en 5/3, Port Breira/Rotterdam 5/-, Seriphos/Rotterdam 6/6, Almeria Pier/Rotterdam 5/9, Carthage/Middlesbrough 8/9, terwijl buitendien een groote boot van Bizerta naar Boston tegen 9/- werd gedaan.

De vraag naar booten voor phosfaat was zeer behoorlijk: Van Stax naar Rotterdam werd tegen 6/9 en naar Delfzijl tegen 8/9 gesloten. Handige booten worden gevraagd van Stax naar Rotterdam tegen 7/-, Limhamn 10/-, Gadderiksviken 10/6, van Tunis naar Rotterdam tegen 8/-, King's Lynn 12/6 en Ayr 12/-.

Noord-Spanje. Scheepsruimte is schaarsch en de vrachten schijnen iets vaster te worden. Van Bilbao naar Cardiff is 7/- betaald, naar Newport River 7/3 en 7/6, naar Grangemouth 8/- en van Salta Caballo naar Ardrossan 8/-.

Kolen van U.K. Het aantal afsluitingen was niet zeer groot. Scheepsruimte naar Zuid-Amerika was zeer moeilijk te verkrijgen en de vrachten zijn belangrijk gestegen. Van Wales naar Buenos Aires is 18/- en naar Rosario 18/9 betaald. De vrachten naar de Middellandsche Zee zijn onveranderd. Van Zuid-Wales werd o.m. afgesloten: Aarhus 6/6, Rouaan 4/6, Bordeaux 5/6, West-Italië 8/6, Malta 10/-, Constantinopel 12/3, Port-Said 10/6, Las Palmas 9/9, Buenos Aires 18/-, Fray Bentos 19/- en Montreal 8/3, en van de Oostkust: Helsingborg 6/9, Kopenhagen 7/-, Stettin 5/9, Rotterdam 4/3, Antwerpen 3/9, Bordeaux 6/10½, Pomaron 12/-, Marseille 10/3, Porto Ferrario 8/9 en Buenos Aires 16/6.

Hout van de Oostzee. De vrachten zijn vooralsnog zeer vast. Naar Holland is de vraag naar ruimte betrekkelijk gering. Betaald zijn: f 29.50/31.50 van Zuid-Finland en f 30/32.50 van Zweden naar Amsterdam voor gezaagd hout per October/November. Van Leningrad worden 52/6 voor 925 stds. D.B.B. naar Holland. 95/- voor 1400 stds. D.B.B. naar Buenos Aires en 43/- per vadem voor 1000 vadem papierhout naar de Oslo-fjord geboden, alles voor September/October laden.

RIJNVAART.

Week van 1 t/m. 7 September 1929.

De aanvoeren van zeezijde bleven nagenoeg onveranderd. Tot Donderdag bleef de scheepsruimte bij matige vraag voldoende. Daarna werd de scheepsruimte schaarscher en werd door meer vraag en het vallende water de stemming vaster. Voor erts naar de Ruhrhavens betaalde men minimum f 0.60/0.70 en maximum f 0.70/0.80 per last met resp. 4 en 8 losdagen. Naar Grimberg ca. 10 ad 15 cts. per last verhooging. De daghuren varieerden tusschen 2½ c. en 3½ c. per ton. Huurprijs afhankelijk van grootte en diepgang der schepen. Het sleeploon werd genoteerd volgens het 32½ ad 35 cts. tarief.

DE TWENTSCHE BANK N.V.

Amsterdam - Rotterdam - 's-Gravenhage - Almelo - Dordrecht - Enschede - Hengelo
Oldenzaal - Utrecht - Zaandam - Zwolle

Maandstaat op 31 Augustus 1929

DEBET

Aandeelhouders nog te storten 90 pCt. op aandelen B, waarvoor waarborg gedeponoerd	f	522.900,—
Deelneming in de firma B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen	"	7.200.000,—
Deelneming in bevriende Bankinstellingen f 9.446.471,31 waarvoor in geld gestort	"	7.120.871,31
waarvoor effecten gedeponoerd	f	2.325.600,—
Effecten van Aandeelhouders gedeponoerd bij bevriende instellingen	"	3.000.000,—
ten eigen gebruike	"	35.280.000,—
		<hr/>
Kassa, Wissels en Coupons	"	40.605.600,—
Saldo's bij Bankiers	"	39.319.699,19
Eigen Effecten en Syndicaten	"	23.286.028,04
Saldo te leveren en te ontvangen Fondsen	"	10.812.510,32
Prolongatiën gegeven	"	3.084.214,92
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldi Rek.-Crt. f 136.545.674,32	"	13.922.075,—
Af: loopende Promessen	"	5.801.000,—
		<hr/>
Voorschotten op Consignatiën	"	130.744.674,32
Gebouwen	"	1.510.648,29
		<hr/>
Totaal	f	283.871.651,77

CREDIT

Kapitaal	f	36.000.000,—
Reservefonds	"	15.000.000,—
Aandeelhouders voor gedeponoerde Effecten als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B	f	522.900,—
in Leen-Depot	"	40.082.700,—
		<hr/>
Zieken- en Pensioenfondsen	"	40.605.600,—
Deposito's	"	3.833.006,81
Prolongatie-Deposito's	"	72.809.801,66
Saldi Rekeningen-Courant	f	7.961.000,—
" " " voor gelden in het Buitenland ..	"	82.810.505,75
	"	3.178.979,94
		<hr/>
Daggeldleeningen	"	85.989.485,69
De Nederlandsche Bank	"	2.500.000,—
Te betalen Wissels	"	138.347,71
Geaccepteerd door derden	"	12.908.423,48
Diverse Rekeningen	"	3.129.978,27
	"	2.996.008,15
		<hr/>
Totaal	f	283.871.651,77

202^E EFFECTENVEILING

INZENDINGEN VOOR DEZE VEILING TE HOUDEN OP
DINSDAG 1 OCTOBER A.S. WORDEN GAARNE
VOOR 17 SEPTEMBER SCHRIFTELIJK INGEWACHT.

Broekman's Commissiebank voor Incourante Fondsen

444 Heerengracht, Telefoon 35888

Amsterdam (Centrum)

Nederlandsche Handel-Maatschappij, N.V.

Amsterdam

Gestort Kapitaal f 80.000.000,— Statutaire Reserve f 40.000.000,—

AGENTSCHAPPEN TE ROTTERDAM EN 'S-GRAVENHAGE

Rente voor Deposito's:

DIRECT OPVORDERBAAR 2½ pCt. per jaar

12 MAANDEN OPZEGGING 4½ pCt. per jaar

Voor ANDERE en VASTE termijnen, zoomede voor groote bedragen rentevergoeding nader overeen te komen.

SAFE-DEPOSIT

Banque de Paris et des Pays-Bas

Kapitaal: Frs. 300.000.000,—
Reserves: Frs. 173.500.000,—

Alle Bankzaken

**Parijs - Amsterdam
Brussel — Genève**

**N.V. RESIDENTIE
HYPOTHEEK BANK**

's-GRAVENHAGE

Anna Paulownastraat 97

Trustee's en Accountantscontrole

Hypotheekbrieven in circulatie
f 13.900.000,—

5 pCt. Hypotheekbr. tegen 100 pCt.

Directie: K. E. Abbing, D. van Oordt.

Vraagt proefnummers
van het

Octrooi-en Merkenblad

aan de Administratie:
Wijnhaven 113, R'dam,
Telefoonnummer 07843

Aanteekenboek voor Rijksbelastingen

(Vermogens-, Verdedigings-, Rijks-
inkomsten- en Personeele Belasting)

10e druk

Prijs f 1.—

Alom verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij Nijgh & van Ditmar's
Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam

Naamlooze Vennootschap

Wilton's Machinefabriek en Scheepswerf

Rotterdam

Scheepsbouw en Machinefabricage. Speciale inrichting
voor reparatiën van elken omvang. Vijf droogdokken
met lichtvermogen tot 46000 ton. ⚓ Dwarshelling.
Drijvende kranen met een lichtvermogen tot 120 ton.

Telefoon: 07301, 07302, 07303 Telegramadres: „WILTON” Rotterdam
07304, 07305, 07306